

РІК XLIX, Ч. 3

БЕРЕЗЕНЬ— 1992 — MARCH

№. 3 VOL. XLIX

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLIX, Ч. 3

БЕРЕЗЕНЬ — 1992 — MARCH

No. 3 VOL. XLIX

ЗМІСТ

Лев Олександрович. Де наші жінки?	1
Н. Данилевська. Загублений рід.	2
Омеляна Войцехович-Рафальська. Нас було десять тисяч у Кенгірі	5
Степан Пушик. І зупиниться серце.....	6
Л. Костенко. Повернення Шевченка.	9
Людмила Коваленко. Дві краси.	9
Конкурс на науково-історичні твори Фонду СУА ім. Лесі і Петра Ковалевих	11
Ірина Куровицька. Праця поза межами організації.	12
1994 рік — Міжнародний Рік Родини.	13
Вісті з Централі	14
Василь Бездій. "Хочу, щоб мене звали панею..."	15
Вірляна Ткач. Стимул до дальшої праці.....	16
Our Life	
Taras Shevchenko. Testament.	17
Virlana Tkacz. In the Light	18
1994 — the Year of the Family	20
Steve Giegerich. Free Ukraine's... ..	21
Stephen M. Wihar. Sr. Mary Beck — Honored	22
Chrystia Sonevutsky. Make a Difference	23
Стефанія Гнатенко. Український музей.....	24
Христя Навроцька. Наше харчування	25
Дописи Округ і Відділів	26
Пожертви	29
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36
Загальні збори Відділів	37
Ілюстрації Дарії Наумко. Drawings by Daria Naumko.	

На обкладинці: **Тарас Шевченко. Портрет невідомої в блакитному вбранні. Аquareль. (IV, 1845 — IV, 1846).**
 Our cover: **Taras Shevchenko. Portrait of an unknown woman in blue dress. Watercolor, (1845-1846).**

Редактор — **Ірена Чабан**
 Редактор англійської частини — **Марта Бачинська**
 Мовна редакція — **Роман Юревич**
 Адміністратор — **Наталія Дума**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинець
Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)
Іванна Ратич
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська
Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)
Тамара Стадниченко-Корнелісон

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
 Іванна Рожанковська
 ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хом'як	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Чайківська	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспонденційна секретарка
Розалія Полчій	— англійська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Лідія Білоус	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стипендій
Христя Навроцька	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гевко	— Дітройт
Марія Одежинська	— Філадельфія
Надія Савчук	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Тат'яна Рішко	— Нью-Джерсі
Іванна Шкарупа	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Валентина Чудовська	— Нова Англія
Наталія Кушнір-Верзол	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська	— голова
Лідія Дяченко	— член
Таїса Турянська	— член
Надя Бігун	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
 /АДМІНІСТРАЦІЯ/
 108 Second Avenue
 New York, NY 10003
 (212) 533-4646
 Години урядування: від 10:00
 до 4:00 по пол.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
 203 Second Avenue
 New York, NY 10003
 (212) 228-0110
 Fax (212) 228-1947

РЕДАКЦІЯ: (212) 674-5508
 Fax: (212) 254-2672

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
 49 Linden Gardens
 Notting Hill Gate
 London W24HG
 England

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
 Trading Society Limited
 928 Mount Alexander Rd.
 Essendon, 3040,
 Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug.
 by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
 108 Second Avenue, New York, NY 10003.
 ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to
 "OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

ДЕ НАШІ ЖІНКИ?

Ще не так давно — 20 чи 30 років тому — в нашій пресі автори часто проливали літри чорнила на розпачливі статті під рубрикою "Де наша молодь?!" Це звичайно було спричинене тим, що ще на одній академії, святі героїв чи маніфестації, а то й на церковному пікніку, не було видно молодих людей. Вони просто не хотіли брати участі в цих імпрезах або не йшли на них, бо були розчаровані одноманітністю попередніх святкування і відзначуванням дат, про суть яких дуже часто не мали поняття.

Але молодь нікуди не ділася. Вона була і вона голосно і ефективно мобілізувалася при кінці 1960-их — протягом 1970-их років в обороні політичних в'язнів в Україні. Цікаво, що ці комітети захисту творилися майже поголовно поза рамками існуючих організацій і користувалися методами, про які і не снилося лідерам громадських організацій з великим стажем. У Вашингтоні, наприклад, Комітет оборони Валентина Мороза мав свою головну квартиру у підвалі, але користувався найсучаснішою технікою для розповсюдження інформації, встановлював зв'язки з чільними особами у політичному світі, в пресі, по університетах. Те, що 1978 року Валентин Мороз опинився на волі, треба в першій мірі завдячувати старанням і стійкій поставі президента Джиммі Картера і, зокрема, його дорадника проф. Збігнева Бжезінського. Але вони поставили вимогу у справі звільнення Мороза тому, що молоді українці, яких ще не так давно не було видно на академіях і пікніках, зробили справу засудження Мороза голосною по цій країні.

Валентин Мороз був символом усіх українських політичних в'язнів, і в переговорах у справі обміну радянських шпигунів за політв'язнів Бжезінський твердо заявив, що коли Мороз не буде звільнений, нема про що далі переговорювати.

Одна з останніх статей у жанрі "Де наша молодь?" появилася в одній нашій газеті буквально в тому ж числі, де на іншій сторінці був репортаж про групу молодих жінок у південному стеїті, які там пропагували українські справи серед неукраїнського населення. Цікаво, що всі молоді активістки були одружені з неукраїнцями: на знімку, доданому до репортажу, вони були одягнені у вишиванки, а у підписі під знімком усі імена були українські з неукраїнськими прізвищами. Таким чином, збігом обставин, в одному числі газети були запитання і відповідь: "Де наша молодь?" — здобуває прихильників для України серед неукраїнського населення. Себто не пропали, хоч повійджали з густо населених українцями центрів.

Нині ж варто відкрити нову рубрику для дискусії "Де наші жінки?" Для цього є декілька причин. У березні, протягом 80 років, "соціалістичний світ" по волі і по неволі відзначав "Міжнародний жіночий день 8 березня", як звучить гасло в енциклопедіях; це дата, яку запропонувала 1910 року німецька соціалістка, а потім комуністка Кляра Цеткін. Ентузіастичне відзначення тієї дати соціалістами і сама форма відзначення неосоціалістами не мало помітного впливу на проблеми жінок. Протягом останніх кількох років для жінок в Україні більше добра зробили дві

американські фірми — Тамбрандс і С. Ц. Джансон енд Сонс, ніж щорічні Міжнародні жіночі дні. Про це недавно писав у "Волл Стріт Джорнал" — кореспондент Тим Каррінгтон. "Жінки України люблять ці дві фірми" — так називався його репортаж, в якому він, між іншим, писав, що вже під час перебудови 1985 року, коли фірма Тамбрандс почала робити заходи, щоб розпочати в тодішньому Союзі своє виробництво, радянський чиновник згрідливо заявив представникам фірми, що "справи жіночої гігієни не є на порядку денному Політбюро". Але в Україні Тамбрандс знайшла партнера — Міністерство охорони здоров'я, і просперує, як і просперує фірма Джансон з її восками, пральними порошками й шампунями, всупереч труднощам, спричиненим занепадом народного господарства.

Знову ж в Америці, де половину населення становлять жінки і де домашніх виробів не бракує, є свої проблеми. В лютому Американська Асоціація Університетських Жінок опублікувала дослідження, яке доводить, що школи дали фаворизувати хлопців, хоч протягом останніх двадцяти років кількість дівчат в університетах подвоїлася, а, наприклад, в ділянці медицини тепер понад тридцять відсотків становлять жінки, в той час як у 1970 році їх було всього вісім відсотків. Жінкам доводиться більше боротися за здобуття позицій і, згідно з даними Департаменту праці, в середньому жінки все ще заробляють менше, ніж чоловіки. Їх також мало на керівних постах.

Колумністка Еллен Гудман якось поставила запитання "Чому жінки не кандидують?" Вона назвала кандидатів на президента, які змагалися у передвиборах у штаті Нью-Гемпшир, і заявила, що дружини демократичних кандидатів Клінтона, Гаркіна і Цонґаса могли б заснувати сильну адвокатську фірму і ще запросити на партнера Марілін Квейл, дружину віцепрезидента, бо всі вони досвідчені адвокати, випускниці престижних юридичних факультетів, не поступаються стажем і знанням перед кандидатами-чоловіками, але ні одна з них не кандидує. В американському Сенаті, цьому "найбільш ексклюзивному у світі клубі", серед ста членів є тільки дві жінки: республіканка Ненсі Кассебаум і демократка Барбара Мікульська, нагадує Гудман, а серед п'ятдесяти губернаторів стеїтів — тільки три жінки.

На думку дослідників політичного життя, що їх цитує публіцистка Гудман, багато американських жінок просто не мають нахилу до рукопашного бою, який потрібний нині, щоб вибороти собі політичну посаду. Серед українців у ЗША дуже мало чоловіків взагалі пробує кандидувати у політичних виборах, а жінки і поготів.

Отже, можна запитати "Де наші жінки?"

Хтось скаже: жінка очолює найбагатшу і найбільшу установу в Америці — Український Народний Союз. Честь і слава Ульяні Дячук, яка висунула свою кандидатуру і делегатам конференції, які вибрали її. В Україні маємо одну жінку в уряді — Ларису Хоролець — міністра культури і малий відсоток у парламенті. Треба віддати належне і їм. Не забуваймо, що чимало жінок були активні в комітетах оборони прав людини, які далі ведуть акції допомоги Україні. Ряди української журналістики останніми роками поповнилися професіоналками "першої гільдії", які завою-

ЗАГУБЛЕНИЙ РІД (СТАРИЦЬКИХ — ЧЕРНЯХІВСЬКИХ — СТЕШЕНКІВ)

Н. ДАНИЛЕВСЬКА

Передруковуємо цю статтю з книжечки "Визначні жінки України", вид. Об'єднання Українських Жінок на Еміграції, Зах. Німеччина, 1950. "Н. Данилевська" — псевдонім історика Наталі Полонської-Василенко.

Серед української інтелігенції, яка створила відродження української культури кінця ХІХ ст., одне з найвидатніших місць належить родині Старицьких. Голова її, Михайло Петрович Старицький, народився в 1840 р. За молодих років він вже включився в культурний рух, почав виступати як письменник, драматург, громадський діяч. В 1883 р. Старицький заснував свою власну українську трупу, в якій грали кращі артисти. Він повів широко справу і не шкодував на театр своїх власних коштів. Його роман "Перед бурею" та драми "Богдан Хмельницький", "Маруся Богуславка" відіграли в свій час велику роль, вони робили велике враження, будили національну свідомість і виховували молодь. Господа Старицьких протягом багатьох років була культурним осередком не лише Києва, а цілої Наддніпрянської України, і її назвали жартівливо "Українськими Атенами", М. П. Старицький був одружений з сестрою його друга, Миколи Віталійовича Лисенка, Софією

(1850-1927), і цей шлюб зв'язав ще тісніше дві родини. У Старицьких Микола Лисенко грав свої твори, у них шукав порад щодо сюжетів, лібретто. Родина Лисенків, його перша жінка Ольга, народжена О'Конор, та доньки від другої жінки — Катерина, Галина, Маріяна — були постійними відвідувачами салона Старицьких. Там завжди можна було зустріти Володимира Боніфатійовича Антоновича — Ольгу Петрівну Косач (Олену Пчілку) з чоловіком Петром Антоновичем Косачем та доньками Ларисою (Леся Українка), Ольгою (Кривінюкова), славетних корифеїв української сцени — братів Тобілевичів, Миколу Карповича Садовського, Опанаса Саксаганського, Івана Карпенка-Карого, Марію Костівну Заньковецьку, подружжя — Софію Федорівну та Олександра Олександровича Русових, Ореста Левицького та інших видатних діячів України. В родині Старицьких панували наукові, літературні, мистецькі інтереси, а над усе — любов до України.

вали не тільки українського, але й міжнародного читача. Є українські жінки на чільних становищах у світі бізнесу, медицини, права.

Коротко кажучи, є фундамент, на якому можна будувати далі, є моделі, на яких можна взоруватися, які можуть подати руку надійним наслідникам. Важливо, щоб тут не знеохочувати бажаних посприяти своїх сил коментарями типу — "Та навіщо тобі тим бавитися, дай собі спокій!"

Еллен Гудман думає, що цього року кандидатом на віцепрезидента знову може вийти жінка, а це можливий шлях до Білого Дому. Але першим кроком

до кожного політичного марафону є вийти на старт — висунути свою кандидатуру і горіти бажанням перемоги.

Де наші жінки — ті, які мають охоту здобути посади на чолі громадських організацій, великих фірм, місця у місцевих радах, у законодавчих палатах?

Само собою — є такі. Але не перешкоджаймо їм у здійснюванні їхніх задумів. Натомість, приєднаймося до їхнього походу, підтримаймо їх морально і матеріально.

Лев Олександрович

В такому оточенні виховувалися доньки Старицьких. Старша Марія (1865-1927) присвятила себе театру. Спочатку, грала на українській сцені, а пізніше, стала професором деклямації, сценічного мистецтва, історії театру в інституті ім. Лисенка в Києві. Молодша донька Оксана (1876-1941) одружилася з відомим діячем української культури Іваном Матвійовичем Стешенком (1873-1918). Він був поет, історик української літератури, професор університету і палкий політичний діяч: з студентських часів він був активним членом української громади, а за часів Центральної Ради — генеральним секретарем освіти. Року 1918 він був забитий в Полтаві бандитами. Оксана Стешенко теж трохи виступала в літературі. Вони мали доньку Орісю та сина Ярослава.

Найталановитішою в родині Старицьких була друга донька Людмила (1868-1941). Великі здібності до літератури — вона була талановита поетка, перекладачка, зокрема з російської мови, і драматург — Людмила Михайлівна поєднувала з великою скромністю, не надавала значення своїм творам, не збирала своїх віршів. Людмила Михайлівна була жінкою великого серця, любови, саможертви. Ще з ранньої молодости була підпорою родини Старицьких: вела господарство великої родини, де не було дня, щоб господа не була повна гостей; вона виручала матір, яка не втручалася в господарські справи. Коли родина Старицьких опинилася в скрутному стані, через невдачу антрепризу Михайла Петровича, яка закінчилася фінансовою катастрофою, молоденька Люда, яка тількищо скінчила гімназію, поїхала гувернанткою, щоб трохи заробити для родини. Але вона не обмежувалася господарством — з ранньої молодости вона була співпрацівником батька і брала ближчу участь в його літературній праці (між іншим, за її участю написано роман "Перед бурею"). Деякий час вона грала на сцені, але незабаром покинула її, хоч виявила неабиякий талант. 1906 року вона одружилася з лікарем Олександром Григоровичем Черняхівським, пізніше, видатним гістологом, доцентом університету. В Українському Науковому Товаристві у Києві він завідував медичною секцією. Господа Черняхівських на початку ХХ ст. після смерті Михайла Петровича Старицького (1904 р.) прийняла в спадщину значення, яке мала господа Старицьких. В скромній квартирі Черняхівських у Києві зустрічався весь український Київ: громадські діячі, артисти, письменники.

Людмила Михайлівна Старицька-Черняхівська писала багато і надзвичайно легко. Її перші вірші та фейлетони друкували в газеті "Киевское Слово", яку видавала в Києві в 1894 та 1895 рр. група поступових українських діячів. Вона підписувала їх псевдонімом "Маленькая мушка". Пізніше, в 1897 р. вона писала в газеті "Киевские Отклики" — першій газеті українській по духу, хоч і російською мовою. Пізніше вона писала в українській газеті "Рада". Її вірші друкувалися в збірнику "Вік", але більша частина їх розгуби-

лася. Більш пощастило її драмам, які були надруковані і деякі ставилися на сцені.

Життєвий шлях Л. М. Старицької-Черняхівської осяяла тісна дружба її з М. Лисенком, якому вона допомагала вишукувати вірші для романсів, на його замовлення вона написала прегарний "Ноктюрн". Для М. Садовського вона пристосувала "Енеїду" Котляревського. У Києві якось забули, хто був автором цієї прекрасної п'єси.

Література та мистецтво не заповняли Людмили Михайлівни; вона була палкою громадською діячкою. Коли у Києві відкрили Український Клуб, головою його став М. Лисенко; Людмила Михайлівна була його заступницею, а пізніше, головою Клубу. Клуб відіграв видатну ролу в житті України. За світової війни 1914 р. Київ, як і вся Україна, були наповнені біженцями, що з примусу кидали свої хати, господарство. Волинь, Холмщина, Галичина — десятки, сотні тисяч людей нещасних, безпритульних, хворих з'явилися на Україні. Для допомоги їм заснували комітети, відкрили лазарети, притулки, їдальні, школи, гімназії. Українські жінки виявили виключну енергію, саможертвність. Серед них чільне місце посіла Л. М. Старицька-Черняхівська, яка, не шкодуючи себе, працювала, допомагаючи всім. Зокрема, багато робила вона для допомоги галичанам, яких привозили до Києва як закладників. Вона з гуртком українських жінок, серед яких були: Любов Миколаївна Шульгина, В. О. Матушевська, Н. А. Кудрицька-Енгетъ, Онися Дурдуківська, встановили зв'язок з тюрмою, де перебували галичани, добилися, щоб їм дозволено було брати їх на-поруки додому, на їх утримання. Коли закладників стали висилати до Сибіру, Л. М. Старицька-Черняхівська поїхала до Красноярську, щоб на місці обслідувати умови, в яких вони жили, відвезла їм щедрі подарунки, а на підставі здобутого матеріалу розпочала клопотання про поліпшення їх долі. В зв'язку з тим, пізніше, в 1920-1930 роках, мені доводилось чути від галицьких вчених, що працювали у Києві, зворушливі спогади про відвідини їх у Сибіру Л. М. Старицькою-Черняхівською та вислови подяки їй за її ставлення до них в часи неволі.

З початку революції 1917 р. Л. М. Старицька-Черняхівська належала до партії соц-федералістів. На її мешканні відбулося знаменне засідання 30 квітня 1918 р., коли голова кабінету міністрів гетьманського уряду М. П. Василенко прийшов запрошувати соц-федералістів вступити до гетьманського уряду.

За гетьмана Л. М. Старицька-Черняхівська працювала в відділі мистецтва, в театральній секції. Тоді почала вона перекладати лібретто опер, домагаючись українізації опери. Як голова українського Клубу, вона вітала в 1918 р. С. Петлюру. Року 1919 вся родина Старицьких-Черняхівських виїхала з Директорією до Вінниці, а в 1920 р. повернулася до Києва.

В 1920 роках родина Черняхівських жила дуже скрутно, як і більша частина інтелігенції на Україні.

Черняхівські жили разом з старенькою матір'ю Софією Віталіївною Старицькою, що померла в 1927 р. та сестрами Людмили Михайлівни — Марією та Оксаною. Марія Михайлівна була професором інституту ім. Лисенка, але матеріально професура нічого не давала: мізерну платню затримували на кілька місяців, а гроші катастрофічно падали, і професорської зарплати за місяць праці вистачало на кіло хліба. Оксана працювала перекладачкою в Держвидавці (Державному видавництві), де теж нічого не одержувала, і в американській установі для допомоги українцям — "АРА", і це рятувало більш-менш родину. Людмила Михайлівна працювала на трикотажній фабриці, і я не раз вранці зустрічала її, коли вона в хусточці поспішала на передмістя Києва — Деміївку, де була фабрика.

Людмила Михайлівна брала участь в житті Української Академії Наук, часто відвідувала наукові засідання і була ініціатором "Товариства прихильників музею діячів української культури".

Хоч за советської влади Людмила Михайлівна Старицька-Черняхівська не виступала офіційно, але значення її та роля в житті української громади були дуже значні. Цьому періоду в її житті присвячені мої особисті спогади.

Дружба, ніжна, зворушлива дружба, цієї видатної української жінки заповнила десять років мого життя і зограла мене в найтемніші, найважчі роки. Перед її великим, люблячим серцем і її муками, в яких віддзеркалювалися страждання нашої Великої Батьківщини, з глибокою любов'ю та пошаною схилию я свою голову.

Я була б щаслива, якби мої спогади викликали спогади інших осіб, які знали особисто Людмилу Михайлівну Старицьку-Черняхівську і доповнили б зроблену мною спробу намалювати її світлий образ.

В житті буває часто, що перше враження від людини залишається назавжди в пам'яті, домінує над пізнішими враженнями. Так було зі мною. Перша моя зустріч з Людмилою Михайлівною Старицькою-Черняхівською врзалася в мою пам'ять, хоч було в моєму житті багато інших зустрічей з нею.

Стояло літо 1922 р. Чудесне Київське літо... Гаряче сонце схилилося на захід і косими проміннями освітлювало канцелярію Інституту Археології, яка містилась в першому поверсі будинку І-ої клясичної гімназії на розі бульвару Шевченка та Володимирської вулиці, коли я, вчений секретар Інституту, вступила до кімнати. Коло стола секретаря стояло дві жінки: молода, висока, чорнява красуня та вже літня, невисока, з свіжим, малим лицем, короткозора, з льорнеткою на ланцюжку. Я спитала секретаря, хто вони, і почула, що це Людмила Михайлівна Черняхівська та її донька Вероніка, яка вступає до Інституту. Такими назавжди лишилися в моїй пам'яті — Людмила Михайлівна в світлі передвечірнього літнього дня, вся втілення любови матері, поруч з красунею Роною.

Наступного року я одружилася з Миколою Про-

коповичем Василенком, із того часу почалося моє знайомство з родиною Черняхівських.

Зустрічалися ми з нею не часто. Вона та її чоловік, Олександр Григорович Черняхівський, належали до гуртка "Старої Громади". На той час — 1929-1934 рр. — у Києві залишилося дуже мало членів "Старої Громади", яка знов перейшла в підпілля. Чимала частина членів під впливом більшовицького терору не виявляла інтересу до "Старої Громади". Збирався лише невеликий гурт людей — подружжя Черняхівських, М. Василенко, Володимир Вікторович Ігнатович, Гнат Павлович Житецький, д-р Квятковський, Сергій Олександрович Єфремов. Спочатку, "Стара Громада" збиралася, за старою традицією, по черзі у членів, але мешканеві умови того часу були такі, що ніхто з членів Громади не мав окремого помешкання, і тому з 1924 року збори відбувалися завжди у нас, на Тарасівській вулиці ч. 20, де мій чоловік мешкав понад 25 років в маленькому будиночку з окремим входом з двору.

За традицією, спочатку відбувалася "ділова частина" зборів в кабінеті мого чоловіка, а по закінченні головних питань всі переходили до їдальні, де чекала вечерея також з традиційним меню. Починалася бесіда на різні теми, весела, вільна, при чому Людмила Михайлівна завжди сиділа на "своєму" місці в куточку великої канапи і була правдивою "царицею зборів". Дотепна, розумна, жвава, вона здавалася чарівною молододу жінкою в повному володінні своїх жіночих чарів. Її партнером був С. О. Єфремов, теж цікавий співбесідник, жвавий та дотепний. Ми переживали тоді важкі часи: тимчасовий курс на "українізацію" був уже пройдений, починалися утиски з боку советського уряду і формула "національний по формі та соціалістичний змістом" вже провадилася в життя. Люди чекали чогось страшного, але хто ж міг подумати тоді, в якій трагедії українського народу будуть зв'язані міцно Людмила Михайлівна та Сергій Олександрович?

Року 1926 Олександр Григорович Черняхівський, як видатний гістолог, дістав запрошення до Еспанії до проф. Кахалія — відомого еспанського гістолога — і поїхав за кордон з донькою Веронікою. По дорозі він зупинився для наукових дослідів у Берліні, і там Рона, поки він працював в лябораторіях, з жадобою молододу жінки, відвідувала театри, концерти, кіно, переважно в товаристві українських емігрантів. Хтось з них познайомив її з німцем Геккен, який закохався в красуню. Рона дала йому свою руку. Він приїздив до Києва, і тут вони одружилися, не зважаючи на всі протести батьків. Молоді поїхали до Берліну, а за кілька місяців Рона приїхала знов до Києва.

На той час, син Оксани Стешенко, Ярослав Стешенко працював у Харкові в "Книжковій Палаті". Він влаштував Рону в Українському Державному Видавництві ("Укрдержвидав"), де вона працювала, як перекладачка, і в Києві бувала рідко.

Продовження в наступному числі

НАС БУЛО ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ У КЕНГІРІ...

Закінчення

У нас почалося нове організоване життя. Розібрали мури між зонами і з них зробили барикади, захистилися від прохідних воріт. На барикадах, на водокачці постійно були стійкові, — посвистом давали знак, коли була потреба їх обороняти. Кожен знав своє місце. Уламки цегли і каміння — ото й уся зброя. Правда, зняли ґрати з вікон, і кожний одержав залізну палицю, на випадок рукопашної. Вибрали комісію, яка мала керувати повстанням. Головним був генерал Кузнецов. Оповідали, ніби його посадили за те, що його друг на його ж машині втік у західну зону.

Юрій Михайлович (прізвище забула), також росянин, керував культосвітньою ділянкою. Випускав газету, організовував концерти, під його проводом ми писали листівки, які запускали при сприятливому вітрі за зону на пристрої, подібному до дитячого змія. Тільки шнурок був на коповороті довжелезний — понад два кілометри. Коли шнур розкручувався до кінця, "змія" розкривався, і з нього падали листівки. Вітром їх закидало над містом Дзезказганом, яке ми, політв'язні, від фундаменту побудували. Зміст листівок приблизно такий: "Ми побудували місто, в нас стріляють. Дайте знати в Москву, розкажіть по всьому світу".

Ми сподівались на підтримку населення, бо більшість доброзичливо до нас відносились і допомагала нам у листуванні з рідними. Закарбувався в пам'яті такий випадок. Напередодні ми закінчили квартал міста. Нас перевезли на інший квартал, де починали все з фундаменту. У табір з роботи повели вулицями збудованого нами кварталу, де вже поселилися люди, бо це була найкоротша дорога. На вулиці, на балконах будинків нас зустрічали діти і кричали: "Спасибо, тетеньки, спасибо, что нам город построили!"

Діти вклинились в колону. Жінки-в'язні брали їх на руки, плакали, цілували — не одна залишила діток сиротами удома. Конвой був ошелешений, розгубився, не знав, що робити. Ми підготували наступного дня подарунки для дітей, але нас повели окружною дорогою.

Про Юрія Михайловича хотіла б іще більше розповісти, бо працювала під його безпосереднім керівництвом. Коли ми закінчили свою роботу, то не спішали розходитись. Юрій Михайлович розповідав нам багато цікавого про своє життя. Він був уродженець Ленінграду. Переніс бльокаду. Був кореспондентом у Данії, все бачив, зміряв, поставив на своє місце і, мабуть, тому потрапив у спецтабір. Чудова людина. Дуже чуйний до чужого горя. Остерігався втручання у світогляд інших людей. "Відносини між людьми повинні бути щирі", — твердив він. Любив, коли ми співали українських пісень. Незабутній слід залишив Юрій Михайлович у наших кенгирських споминах.

Гліб — представник "битовиків". Умів тримати їх на висоті. За весь час страйку не пам'ятаю жодного випадку вульгарних вчинків з їх боку. Правда, вони переплелися в масі політв'язнів. Була їх незначна частина.

Борис — цей керував запуском листівок.

Михайло Каллер з Дрогобиччини, українець. Молодий високий хлопець. Він палав вогнем повстання. Чи він коли спав? Не знаю.

Були в комісії дві жінки-українки: Лідія Кіндратівна, старша віком, і Нуся Михалевич із Славська, дівчина. Хто був з Прибалтики — не пам'ятаю.

Комісія вела переговори з табірним начальством, провадили збори, знала всі наші дії, загалом, — керувала рухом.

Оголошення розвішували в призначених місцях у кожній зоні, — переважно в їдальнях. Було розраховано, що харчів за нормою 250 грамів хліба на добу і капуста, заправленого олією, вистачить нам на 2.5 місяця.

Однаке, хоч ми й жили надголодь, цього не відчували і в пам'яті не зафіксувалось. Ми жили емоціями. Богослужіння, молебні, репетиції хору, концерти і готовність кожної хвилини — на барикади. Не було часу думати про їжу! Які були цікаві концерти! В них брали участь усі народності.

Про велику людину, творця віршів із життя політв'язнів Михайла Сороку можна багато розповісти. Він був у центрі нашої уваги.

СТЕПАН ПУШИК

Якщо я вище Землю підніму
Україна буде точкою опори.

П. Скунець

І зупиниться серце, що нині щемить і болить,
Бо натомляться в леті високому крила орлині.
Хто ж пісні посилатиме в горду і тиху блакить?
Лиш тополя й верба та червона-червона калина.

Він летить! І не зможе вернутись з дороги назад,
Він втрачає літа, і дорога висотує силу,
І зелений барвінок, що йшов на весільний обряд,
Ще піде, ще укріє його невисоку могилу.

Та пошле він свій голос до юних синів з даліни,
І та пісня залишиться їм у дарунок, як віно.
Так, за ним ще прийдуть ясночолі та мужні сини,
Вони вище піднімуть тебе, дорога Україно!

Під проводом Сороки ми вивчили "У гарячих степах Казахстану", співали "Любіть Україну" на слова Сосюри під мелодію "Соколи, соколи, ставайте в ряди" (цю пісню співало при читальнях "Просвіти" молодіжне товариство "Сокіл").

З ним ми вивчили пісню "Гимн кенгірського повстання". До речі, і мелодія — його. В'язень ще з 40-го року, стільки пережив, що нам було чого послухати і повчитись. З Михайлом Сорокою познайомив мене мій батько. Вони разом були в 1941 році на Воркуті.

*Гуляй, шалений, вий пургою,
Підземне царство мерзлоти.
Мій рідний краю, я з тобою
В снігах глибоких Воркути.*

Мабуть, у ці дні і був створений цей вірш. Перші поселенці Воркути під час війни. Чи потрібні ще якісь пояснення?

З п. Михайлом ми ходили у тюрму, де останні дні провів М. Іванців. Він нас повчав, з ним було легко, як із рівним. Свою безмежну любов до Батьківщини, пошану прав інших народів і кожної людини зокрема він умів незримо нам передати, та так, що це навіки закарбувалось в наших молодих серцях. Ми відчували, що він значно вище стоїть над нами, але він поведив себе так, що це не принижувало, ми прагнули підрости.

Пам'ятаю, я запитала тата, чому Михайла не вибрали до комісії? Він стільки знає і так високо людяний, зумів би, напевно, всіх повести. Тато відповів: "Можна добрі поради давати, не обов'язково

керувати. Втім, хоч він і не бере в керівництві активної участі, але йому попаде більше за рядових учасників. А його треба берегти".

Так воно й було. Жахи розказував про цей час батько, який як польський громадянин записався в армію Сікорського. Михайлові Сороці це не вдалося. Він був надто на видноті і не на доброму рахунку в польських урядовців, з якими воював за права нашого народу. Батькові і ще багатьом в'язням поталанило вирватися в Воркути, але вже з польського табору біля Уфи мусили тікати. Добрі люди між поляками підказали їм, що над ними готують військовий трибунал польські офіцери. Була можливість прорізати колючий дріт і втекти. Розбрелися по 2-3 особи, хто куди зумів. Батько опинився зі швагром Андрія Мельника в оренбурзьких степах. Як ветфельдшер, він влаштувався в колгоспі і перебув там війну. Повернувся в 1946 році, а вдруге заарештували 1949. А Михайло Сорока перебував в таборах під час і після війни, і помер в мордовському таборі 1971 року, не побачивши свободи, яку так любив, і нам, молодим, цю любов передав.

Ми в 1956 році роз'їхались: хто на Україну, хто до родочів на заслання, а він карався по тюрмах до 1971 року, поки Господь не забрав його назавжди від нас. Пам'ять про великого сина українського народу ми повік збережемо у своїх серцях...

Між дівчатами і хлопцями був гурток, що вважав негідним у такий величний час займатися амурами. Нам здавалося — цим зневажимо великий почин. Ніхто з нас не докоряв іншим, що парочками сиділи на своїх постелях, бо ховатися не було де, — ми їх не соромили, може, в душі й заздрили, але самі так

чинити не могли. Коли зустрічалися з хлопцями, то тільки у справі, або любили разом поспівати чи послухати одні одних.

Наші улюблені пісні були:

*Оксано, Оксано, я чую твій голос,
Його з України мені вітер приніс.
Я чую, як стогне потоптаний колос,
І бачу я очі твої, повні сліз.*

Любили співати "Гірняка":

Туман, туман долинами,

Або:

На болоті спала згряя лебедина...

на слова О. Олеса.

Ще любили слухати, як співали вони "Косарів":

А хлопці найчастіше співали:

*Ой, ви хлопці, юнаки, молодці,
А де ж ваші коні?*

Якось до нашого товариства хлопці привели казаха Колю. Це був невеличкого зросту молодий хлопець. На наше здивування, він гарно говорив і співав по-українськи. Хлопці нам сказали, що він повстанець УПА на Волині. У вільний час ми часто зустрічались. Одна старша жінка нам зауважила, що ми товаришуємо все з азіятами. Ми відповіли: "Це наш брат, тіточко, а при тім український партизан".

Часто солдати підступали до барикади і відступали під зливою каміння, що в них кидали оборонці. Солдати покищо не стріляли.

Запам'яталася гуцулка Параска в ці дні. Вона так гучно вмiла свистіти, що заглушила б, мабуть, гудок паровоза. Усі зривалися і бігли на барикади. І відважна була, як тигриця. Знала багато коломийок. Як почне співати — не переслухаєш: мало дня і мало ночі.

Дорогі мої подруги. Нас доля розкинула по всьому світу, але ще й досі я бережу в пам'яті пісні, які ви мені подарували. Їх не відняли на "шмонах", не забрали й пізніше, коли в хаті робили трус, шукаючи "матеріальних цінностей", придбаних "незаконним путем", поміж книжками.

Броня Гайлюте, литовка, подарувала мені пісню "Ір гевено йовнес партізанас".

Ірина Рукойжене — "Немана лядас ішлаус", а я їй — "Гетьте, думи, ви хмари осінні".

А Еліта Гребінайте просила навчити її пісню "Дівчирино" — так вона назвала "Ой видно село" з приспівом дівчино-рибчино".

Кореянка Цін За навчила мене "Горадзі торадзі".

Карл, грузин, коли ми разом перевіряли стійкових на барикадах, навчив мене грузинською мовою "Суліко" (одну, правда, стрічку).

І коли я співаю, згадую вас, хоч і не знаю, куди кого доля закинула.

Чому я не згадую дівчат з України? Кожна з них сестрою мені стала. Ми зустрічаємось. Та не всі

вiрять у перебудову. І я лишаю за ними вибір. Вони можуть самі докинути свою дещицю до спогадів, на що я й сподіваюсь.

Щойно почався страйк — обрізали світло, та знайшлися люди, що зуміли передати в етер про наше повстання. Кілька разів заходили начальники для переговорів. Доводилося їм вислуховувати все, що за роки неволі на душі накопiло, і поводитися з нами до пори-часу як рівні з рівними. Скреготіли, мабуть, зубами, коли їх "шмонали" в'язні, не дозволяючи брати з собою зброю. Пригадую, з яким тріумфом розказувала одна зі стійкових: "Ти розумієш, я сьогодні начальника режиму шмонала!"

А гучномовці і день і ніч кричали, умовляли нас припинити страйк, виходити на роботу. Та жодних гарантій на кращі умови життя ми не чекали і покладали собі тішитися свободою, поки вдасться.

Та якось на світанку (це було 26 червня) нас розбудила стрілянина, гудіння літаків і гуркім танків. Я була якраз у лікарні з запаленням середнього вуха. Лікарню відрізали від бараків. На брамі стояли солдати. Ми кидалися з одного кутка в другий у страшній тривозі. Аж почали заносити поранених. Найперше — Белту, латишку. Вродлива молода дівчина мала відтяти танком обидві ноги і одну руку. Досі, як згадаю, моторошно стає — як вона благала, щоб її добили. Потім принесли Аллу, єврейку. Я знала її з виду — впадала в очі тим, що її в усяку погоду можна було бачити на майданчику після роботи. Запам'яталися дві чорні коси, що билися по плечах, коли вона ганяла за м'ячем. Танк зачепив її ззаду, і відкрилися нутрощі. Я змочувала їй губи мокрою шматинкою, і вона показала сховану половину хустинки, промоченої кров'ю, на грудях, та просила, щоб її з нею поховали, бо другу половину взяв Степан. Це був хлопець-українець, з яким вона приятелювала під час страйку. Померла Алла на операційному столі.

Мене післали в чоловічу зону за медикаментами. Точніше, я сама попросилася, бо хотіла довідатися про долю батька. Коли вийшла з лікарні, — по правій стороні під муром лежали тіла убитих. Між ними я впізнала Марійку Монтику з Тернопільщини, а ще розплющену танком Теклюню (вона була 25-літниця і працювала на Кірзаводі у цегельні). За брамою лікарні стояла вантажна машина, наповнена трупами. Скільки? Бог знає...

Я побігла в чоловічу зону. По дорозі зустріла санітарів, що несли на ношах Лідію Кіндратівну. У зону мене не пустили. Усе ж я довідалася, що батько живий, — його вивезли за зону. Мені сказали, що між санітарами працює і М. Сорока, та побачити його не вдалося.

Довідалася, що на барикадах загинула Ульяна-поліщучка, з моєї бригади. Бо коли загуділи танки і почалася стрілянина, жінки вийшли на передній край,

у надії, що не посміють на них наїхати танками. так уже раз вдалося врятувати хлопців, коли пожежні машини поливали з брандспойтів водою з піском, який під великим тиском вривався в тіло. Пожежні машини відступили. Але танки їх не пощадили. Тому багато жінок загинуло.

Ще пригадую, як дівчата мені показували — на зруйнованій стіні 4-го барака вгорі прилипле волосся, змішане з кров'ю. Саме тут придавили танком Зенка з Бродів.

Дівчата розказували також, що коли танки почали їх заганяти до бараків, то згори помагали ще пільоти з літака, стріляючи по натовпу з кулемета. Люди в бараках забарикадувалися. Вікна закрили матрацами. Тоді почали кидати в бараки газові шашки. Окрім того, що вони душили від газу, загорілися ще матраци і ватянки, і дим помагав удушенню повсталих. Очманілих від диму й газу, виводили з бараків за зону. там стояли вагони. Одних забрали під суд, інших — у закритку, ще інших вивозили у бозна які табори.

Батько був у вагоні і за допомогою знайомого лікаря вернувся у зону, сподіваючись зустрітися зі мною, а я, навпаки, — довідавшись, що батько у вагоні, сама попросилася, щоб узяли на етап.

Я прощалася з Кенгіром. Прощалася й мимоволі згадувала тих, хто хоч чимось полегшував наші страждання. Згадала і лікаря Каца з Чернівців. Він і батько були знайомі, бо служили в одному відділі австрійського війська в кінці Першої світової війни. У час тих кількох днів, коли у нас було світло, за моїм проханням, водив на рентген до нього жінок, що почували себе хворими.

Отак я потрапила в Тайшетські табори, а батько залишився в Кенгірі.

Коли нас готували на етап, сталося повне затемнення сонця. У степу стало моторошно тихо, і серед дня настала раптом ніч.

Це було епілогом нашого повстання.

Солдати забирали все, що залишилося з особистих речей наших і що лиш трохи скидалося на "казенщину". Державне не сміло пропасти, а погоріло всього чимало.

Нам роз'яснювали, що всю цю кашу заварили американські агенти, і кожному веліли розписатись, що буде мовчати і ніколи, нікому і ніде не розказуватиме.

Ми всі цікавилися долею комісії. Доходили до нас чутки, що Кузнєцова судили. Одні казали — тримався мужньо, інші — навпаки, що звалював вину на когось. Правди не знаю.

Юрій Михайлович підрізав собі вени. Казали, — помер.

Михайла Каллера — розстріляли.

Про Гліба оповідали: тримався гордо. Одні казали, що його розстріляли, інші — що засудили.

Лідія Кіндратівна — загинула.

Нуся Михалевич — потрапила в закритку. Бачила я її в Олевську літ десять тому. Була опісля на півночі і мріяла повернутися на Україну.

Недавно до моїх рук потрапив мій лист, писаний ще 1954 року до батьків з Тайшету. Батько уже був удома, його комісували і за станом здоров'я відпустили раніше. У листі є такі слова: "Нас тривожить доля батька Омеляна і тих, що з ним. Ми про них нічого не знаємо".

Пригадую, дядько Омелян мав якесь відношення до комісії, що керувала повстанням. Може був не дуже активним її членом, що так ми призабули за нього. Мабуть, згадуючи його ім'я, я хотіла через батька довідатися про долю комісії. В уяві постать Омеляна: високого зросту, білявий, середнього віку. Від нього вперше я довідалась про Українську Автокефальну Православну церкву: він був її ревним віруючим захисником.

Придушенням повстання керував Долгих з Москви.

Я сама бачила двох п'яних солдатів, коли бігла за медикаментами в чоловічу зону. Вони зайшли в 4-ий барак і рилися в речах політ'в'язнів. Мародери найнижчого ґатунку. Та й дівчата оповідали, що між солдатами, які брали участь у розгромі, були п'яні.

І тут згадалася одна пригода, коли ми ще працювали до страйку.

Була зима. Ми навантажували вугілля. Біля вагона поставили вартовим над нами молодого конвоїра, з новоприбулих. Чогось йому наговорили, бо сторожив дуже ревно. А казахстанський вітер вогнем палить. Улітку — гарячим, узимку — холодним. Солдат у кожусі, але бачимо — вуха й лице біліють. Дівчата хотіли подати йому хустку, щоб замотав лице, бо при русі не відчували холоду, — а він на нас зброю направляє. Бачимо — непереливки: йому й руки задубіли. підскочили дівчата, повалили в сніг, натерли щоки, вуха, руки до червоного, закрутили в хустку, на руки натягли ще одні рукавиці, повісили зброю на плече, а в його спочатку наляканих очах появилися слізи вдячності...

Потім виручав нас з листами.

Якщо, дорогий читачу, моя розповідь зацікавить і зворушить вас, — якщо ви разом зі мною скинете шапку, шануючи пам'ять загиблих на барикадах, — якщо ви щиросердечно заспіваєте з нами, кенгірцями:

*Тим, що впали за волю,
Ми клянемося сьогодні,
Що не будем, не будем рабами
І не будем носити ярма!—*

тоді я зможу сказати: "Нині отпущаєші рабу твою, Владико, яко виділи очі мої спасеніє твоє..."

*Червень 1989 року
Коннюхів*

ПОВЕРНЕННЯ ШЕВЧЕНКА

Л. КОСТЕНКО

Заслання, самота, солдатчина. Нічого.
Нічого — Оренбург. Нічого — Косарал.
Не скаржився. Мовчав. Не плакав ні від чого.
Нічого, якось жив і якось не вмирав.

Вернувся в Петербург, і ось у Петербурзі —
після таких років такої самоти! —
овацію таку йому зробили друзі! —
коли він увійшов.

І він не зміг іти.

Він прихилився раптом до колони.
Сльоза чомусь набігла до повік.
Бо, знаєте... із каторги в салони...
не зразу усміхнеться чоловік...

*Кімната-музей Тараса Шевченка. Санкт Петербург. Фото Марти Данилюк.
Taras Shevchenko's room/museum in St. Petersburg. Photo by Marta Danyluk.*

ЛЮДМИЛА КОВАЛЕНКО

ДВІ КРАСИ

(триптих)

I

Княжна Варвара не могла докінчити молитов, так відтягав її увагу тихий, безперестанний шепіт у передній кімнаті. Нашвидку дочитавши "Отче наш", вона встала з колін і прислухалась. Не було ніякого сумніву — у сусідній кімнаті безупинним потоком лились і лились слова, доганяючи і ніби аж переганяючи одне одне... Так без передишки могла говорити тільки Уляна, довірена служниця старої княгині, чи то старша послугачка, чи то менша управителька. Її не дуже любили в домі, але їй не боялись, бо вона так багато і так безнастанно говорила, що найгіркіші скарги і найбільші злочини двірні, про які вона доповідала, якось вирівнювались, втрачали гостроту і не

викликали великого гніву. Зате Уляна знала все, що робилось як у панських палатах, так і в кріпацьких закамарках, і про все чесно і без передишки повідомляла — найперше княгиню, а потім усіх, хто мав час і охоту її слухати.

— Це вже вона про руку довідалась! — подумала княжна і глянула, червоніючи, на свою праву руку.

Там нічого не було видно. Звичайна собі рука, а тимчасом від одного погляду на неї у княжни Варвари спинилось на мить серце, щоб одразу ж гарячим поштовхом розлити тепло по всьому тілі.

Цю руку вчора поцілував він, цей незрівняний геній, отой чудовий чоловік з невинними і мудрими

очима, який трохи не довів її до сліз, коли читав свої вірші.

Княжна зупинилась серед кімнати, намагаючись відтворити той незабутній вечір у всіх деталях. Найяскравіше пам'ятала вона, як раптово мінявся Шевченко, коли починав читати свої поеми. Він цілком перетворювався, а його голос, музичний і м'який, із несподіваними нюансами щирого болю, відкривав, здавалось княжні, двері в саму глибину його серця.

Вона хотіла пригадати собі поему, яку він читав, — і зараз же покинула цю спробу. Поема була чудова, і вчора вона слухала, не відриваючи від Шевченка очей, сприймаючи його твір усім своїм єством. Але не сам тільки твір, його тема чи спосіб вислову цікавили її: в той незабутній вечір поет і поезія, людина й мистецтво, музика голосу і зміст слів, — усе злилось в одне почуття, поєдналось для неї у найвище переживання, у ту мистецьку насолоду, коли людина підноситься над звичайним життям у вічні обрії краси і чистоти.

Коли вчора Шевченко скінчив читати, княжна Варвара не могла вимовити й слова, а тільки, вставши з свого місця, простягла до нього обидві руки... Їй хотілось взяти його за руки, вивести звідси, від цих дрібних людей, від цих земних клопотів, від усього мілкого, непотрібного, що забиало його енергію й час і затримувало широкий потік його творчості. Їй хотілось вивести його кудись у неприступне гірське верховиння і там, на самоті, служити йому, охороняючи його від земного непотрібу. Їй хотілось бути першою й єдиною, для якої відчиняються двері його душі.

І Шевченко, ніби розуміючи її, взяв обидві її руки в свої і низько схилився над ними, повільно і вдячно цілуєчи одну.

Звичайно, княжна мусіла б зробити вигляд, що нічого особливого не сталось, що це — звичайна вдячність поетова. Вона мусіла б приховати свої почуття, сидіти й далі з усіма, непотрібними їй в ту хвилину гістьми, і слухати їх порожні розмови.

Але вона не могла.

Княжна глибоко зітхнула і похитала докірливо головою. Ні, вона не могла! То була найкраща хвилинка її життя... Вона ще й зараз відчуває, як м'які і теплі губи його притулились до її руки, і як від того її охопило почуття такого невимовного блаженства, яке й тепер ще треба було ховати від інших, яке треба переживати на самоті, зосередившись, щоб запам'ятати його, щоб зберегти, щоб засушити його в своїй душі, як засушують квітку між сторінками улюбленої книжки...

Під впливом цих почувань, вона вибігла тоді з сальону, — і от тепер княгиня-мати буде, мабуть, питати в неї причини такої невихованої поведінки перед гістьми.

Коли княжна Варвара в супроводі Уляни ввійшла

до кімнати старої княгині, та й справді мала невдоволений вигляд.

— Отже, маю тепер вже непокоїтись навіть за твою поведінку в сальоні, — сухо почала вона, точно перекладаючи французьку мову, якою звикла думати. Вона сиділа перед туалетом і придивлялась, як спритний і досвідчений Петро, кріпак, якого посилали до Парижу вчитись куаферського мистецтва, акуратно викладає на два боки широкі бандо її посивілого волосся.

— Скінчиш пізніше, — махнула йому рукою княгиня. — Почекай покищо в передній кімнаті.

Залишившись на самоті з донькою, княгиня втомлено зітхнула ще раз.

— Вже й не знаю, що тобі говорити, — сказала вона. — Коли ти була малою дівчинкою, тобі цілували руки королі й герцоги. Бо твій батько князь правив тоді, можна сказати, на королівському престолі, і тобі належалась така шана. І ти вміла приймати це, як належне... А тут... якийсь маляр... якийсь поет...

— Не якийсь, маминько, не якийсь, — похопилась княжна. — Це — Шевченко, найбільший поет, якого тільки посилає нам доля!.. Це — геній!

— Геній чи не геній, — сердито вже фукнула княгиня, — а поведінка твоя від цього не повинна мінятись! Чому ти мусіла вибігати з сальону, ніби якась молоденька інститутка, від того, що Шевченко поцілував тобі руку? Що тут такого незвичайного?!

— О, маминько, я була така схвильована! Як ви це не розумієте?!

— Власне, — відрізала княгиня. — Була схвильована! Чому? Мені просто соромно за тебе... Сьогодні ввечері доведеться самій вийти в сальон, бо не хочу, щоб ти перетворила мій дім у монастир чи дитячу школу. Я думаю, що можу просити тебе бодай про спокійну і чемну поведінку?! — Пронизливо глянула на дочку, і княжна зрозуміла, що всякі заперечення марні.

— Звичайно, — відповіла вона. — Але прошу вас не говорити нічого Шевченкові, що могло б образити його!

— Ще я гостей у своїй хаті не ображала, — гордо підвелась з свого місця княгиня. — Ти забуваєш, що я з роду Розумовських, які вславились своєю гостинністю на всю Європу!

— Знаю, знаю, маминько, — поцілувала її в руку княжна. — Шевченко вийшов з того самого народу, що й Розумовські... Ви б послушали, як він говорить про Україну!.. Про цю землю — вашу і мою!.. І тому ми мусимо служити його генієві.

— Репніни ще нікому не схилились в услугах, — відрізала знову княгиня. — І я сподіваюсь, що ти не понизиш свого роду надмірною смиренністю... Релігія добра річ, і ми всі віримо в Бога, але ти заходиш задалеко!.. А тепер іди. До мене має прийти княгиня Кейкуатова, а ти мене так схвилювала...

КОНКУРС НА НАУКОВО-ІСТОРИЧНІ ТВОРИ ФОНДУ СУА ІМ. ЛЕСІ І ПЕТРА КОВАЛЕВИХ

Діловий комітет Фонду Союзу Українок Америки для конкурсу на науково-історичні твори Фонду СУА ім. Лесі і Петра Ковалевих проголошує наступний, X конкурс.

Термін надсилання творів — до 31 грудня 1992 р.

Темою може бути будь-який відрізок історії України. Рукописи повинні мати не менше 100 сторінок машинопису у трьох примірниках. Допускаються до конкурсу теж наукові твори, які вийшли друком у 1991 і 1992 роках українською або англійською мовами.

Склад журі і суми нагород будуть оголошені пізніше. Твори слід надсилати на адресу:

**Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
108 Second Ave.
New York, N.Y. 10003**

— Прошу простити мені, маминько, — схилила покійно голову княжна Варвара і почула, як мати ледь-ледь торкнулась губами її чола.

В дверях вона зустрілася з княгинею Кейкуатовою, дочкою Платона Лукашевича, що перший привіз Шевченка до Яготина, до Репніних. Це також боліло княжну Варвару. Їй здавалось нестерпним, що був час, коли вона не знала Шевченка, а такі дрібні, нікчемні в порівнянні з ним люди, як Лукашевич і ця Кейкуатова, знали його, говорили з ним, мали для нього якесь значення в той час, як вона, княжна Варвара, цілком не існувала для нього, була невідома, нецікава, непотрібна...

Княжні хотілось, щоб уже від самого дитинства вона була з Шевченком, щоб це вона утирала його сльози на полі, щоб це вона викупила його з неволі, щоб це вона перша дивилась на його картини, і перша слухала його вірші.

Товариство княгині Кейкуатової ніколи не було цікаве для княжни, але пам'ятаючи материні вичитування, вона постаралась приємно усміхнутись і спитати, як її здоров'я.

— Трохи болить голова, — відповіла Кейкуатова. — Не виспалась. Наші молоді люди вертались додому пізно та ще й пробували співати... Так що збудили мене, а потім я вже не могла заснути.

— Які молоді люди? — спитала княгиня і гостро глянула на дочку.

— Та Віктор Закревський із Шевченком. Десь, видно, добре гостювали та й співали собі, повертаючись до свого флігеля.

Далі княжна не чула, бо майже бігом кинулась до своєї кімнати, не звертаючи уваги на здивовані погляди зустрічних слуг. Ледве встигнувши зачинити за собою двері, княжна Варвара впала в сльозах навколішки перед іконами:

— Боже мій! Навчи мене, як охоронити його від

цих людей, що втягують його в бруд їхнього життя! Боже мій. Боже мій! Допоможи мені...

Трохи заспокоївшись після молитви, княжна Варвара взяла давно вже початий шарф, який плела для Шевченка, і сіла біля вікна. Плетіння завжди заспокоювало її і допомагало зібрати думки до купи. А їй треба було вирішити чи не найбільш важливе питання в її житті. Як мають далі йти її відносини з Шевченком? Що може вона зробити, щоб мати право стати поруч нього і відганяти від нього дрібні спокуси життя?

— Я мушу бути йому сестрою, — думала княжна Варвара. — Вірною сестрою, якій він не соромився б розповідати свої болі й свої сумніви... Я мушу зробити щось, від чого зросло б його довір'я до мене, зник би сором переді мною, завалилась би ота перегородка, яка інакше завжди буде стояти між нами...

Княжна кілька хвилин плела шарф, гарячково рухаючи гачком. І раптом спинилась від думки, яка здавалась їй спасенною, може, навіть посланою їй її янголом-хоронителем... Що більше роздумувала вона, то більше їй подобалась ця думка... Якщо вона хоче щирости від нього, вона повинна бути щирою з ним. Вона повинна розкрити свою душу і віддати йому її, як віддають запашну квітку — з радістю і без всяких умов... Коли він знатиме її, як вона сама знає себе, тоді він зможе звертатись до неї, як до давно знаної і любої сестри, перед якою нема таємниць.

Княжна нетерпляче відкинула плетиво на крісло і рвучко підійшла до бюрка. Так! Вона напише йому, опише своє життя, свої почування, свої думки — усе, усе, що становить основу і суть її істоти. Цим вона наблизиться до нього так, як ще ніколи й ніхто не наближався до нього, до його душі...

Княжна писала. Її служниця пробувала заглядати до кімнати, але княжна нетерпляче відсилала її знову й знову. Вона писала день і писала далі цілу ніч...

Закінчення в наступному числі

ПРАЦЯ СУА ПОЗА МЕЖАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Національна Рада Жінок (НРЖ) в США у квітні минулого року відбула піврічне засідання Ради директорів, на якому вибрано нову президентку — контесу Алісію Паолззі, а першою заступницею — Ірину Куровицьку. На пост скарбнички вибрано Марію Томоруг. Це вперше в історії цієї організації українки займають такі високі пости.

Роблячи огляд праці НРЖ за 102 роки, голови організації ствердили, що НРЖ в США постійно впродовж свого існування слідувала за несправедливим ставленням до жінок і дітей та старалася це усунути. Тому, що нині щораз частіше приходиться до непорозумінь між етнічними та расовими групами, НРЖ уважає, що прийшов час знову зайняти становище до цієї справи і спільними силами своїх членських організацій включитися в працю для елімінування дискримінації, яка у ставленні до жінок робітничої класи є значно більша та переходить теж на дітей, зокрема, на дівчат.

НРЖ вирішила розпочати проєкт під назвою, Racial & Ethnic Harmon Project, який триватиме три роки. Проєкт буде розповсюджений в цілому краю за посередництвом членських організацій.

Відділи СУА повинні розглянути цей проєкт і запланувати включення в одне із завдань.

Тим почином НРЖ хоче звернути увагу загальної публіки на проблеми, які стоять перед суспільством Америки і підкреслити свою готовність працювати в поборюванні цієї нездорової для всіх атмосфери, яку спричинює дискримінація у різних аспектах.

МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ ГОСТИННОСТІ

Від 1984 р. я є членкою Міжнародного Комітету Гостинності, який діє в рамках МРЖ та який приготував програми для жінок дипломатів і представників до Організації Об'єднаних Націй, що відбуваються впродовж дев'яти місяців в році кожної середи. В них я беру активну участь.

Щороку в червні беру участь у цілоденному засіданні Комітету для планування програм на наступні роки. Програми ніколи не повторюються і тому приготування їх вимагає більше часу і праці.

Досі програми відбувалися в наукових інституціях, протиалькогольних клініках, на фабриках і в мистецьких майстернях, де виробляють різні предмети та біжутерію для хворих осіб, в майстернях, де виробляють штучні квіти, малюють рами, штучні мармури тощо. Вже двічі відбулася програма на 7-ій вулиці в Нью-Йорку. Про першу — було подано в "Нашому Житті". Друга — відбулася 26 вересня 1990 р. в

домі І. Куровицької. Вона почалася о 10.30 ранку при каві і солодкому, яке приготували членки 83-го Відділу та від Екзекутиви СУА — Христя Навроцька. Після перекуски гості поділилися на дві групи: одна залишилася і вислухала доповіді Лариси Зелік, членки 64-го Відділу, про історію та виконання герданів. Л. Зелік приготувала дуже старанно виставку герданів, якими наші гості захоплювалися. Друга група відвідала музей експонатів з 30-их — 40-их років, який знаходиться також на 7-ій вулиці. Опісля групи помінялися.

Було присутніх 67 жінок з різних країн світу. По закінченні програми всі пішли на полуденок до ресторану в Українському Народному Домі. Учасниці цієї програми висловили вдячність за цікаво і приємно проведений час.

Різноманітні програми дають змогу нашим гостям з ООН ознайомитися з Америкою, зокрема, з Нью-Йорком. Вони називають наші програми "школою", яка дає їм можливість пізнати життя людей в Нью-Йорку. Свою вдячність наші гості виявляють тим, що запрошують на їхні прийняття.

У звітному часі я була на таких гостинах: у грудні 1990 р. на різдвяній гостині в домі польського амбасадора А. Павляка. У січні минулого року я взяла участь у прощальному прийнятті французької делегації до ООН. Дружині амбасадора я подарувала книжки з підписами від СУА та від себе "A Thousand Years of Christianity in Ukraine". 25 березня 1991 р. відбулося прийняття в Грейсі Меншен, яке приготувала перша дама Нью-Йорку Джойс Б. Дінкенс, щоб привітати першу даму Польщі Дануту Валенсу.

26 квітня 1991 р. дружина амбасадора з Південної Африки Джеремі Шіра запросила на полуденок. Я подарувала їй писанку, за яку вона мені дуже дякувала.

27 квітня 1991 р. було прийняття лише для членок Комітету в китайській місії, на якій був присутній амбасадор.

28 квітня було прийняття, влаштоване польським амбасадором і його дружиною. Від СУА я подарувала книжку д-р М. Богачевської-Хом'як "Feminists Despite Themselves". 18 вересня відбулося прийняття в місії Фіджі.

КОМІСІЯ ДЛЯ ОБСТЕЖЕННЯ СТАТУСУ ЖІНКИ, ВІДДІЛ В НЬЮ-ЙОРКУ

8 лютого 1991 р. я взяла участь, разом з п. Потапенко з молодечого 25-го Відділу СУА, в прийнятті, яке влаштував посадник Нью-Йорку Дінкенс.

8 серпня 1991 р. відбулися прощальні сходи, присвячені голові Комісії Статусу Жінки Марсели

Мехвел, яка теж була однією із заступниць президентки НРЖ.

Комісії для обстеження статусу жінки постають у різних місцевостях нашої країни і їх праця є дуже потрібна. Тому є побажаним, щоб членки СУА старалися входити до тих комісій.

З рамени СУА я є членкою Комісії зв'язків СФУЖО.

СФУЖО є членом Світового Руху Матерів, який має право на неурядову репрезентацію в ООН. В МММ я є заступницею Олени Процюк і є членом Комісії над Статусом Жінки і Комісії Родини та беру участь в засіданнях UNICEF, а також є членом Інтернаціонального Форуму і недавно стала членом United Nations Association of the United States of America.

ОЛІМПІЇ ХОЙНАЦЬКІЙ — 100!

У суботу, 26 жовтня 1991 року, членки 70-го Відділу СУА в Пассейку, Нью-Джерзі, привітали свою сеньйорку Олімпію Хойнацьку з століттям з дня народження. В домі внучки ювілярки Дарії Буадана у Кліфтоні зібралася родина, приятелі, знайомі. Було радісно й весело. Олімпія Хойнацька розмовляла з присутніми, була зворушена, дякувала.

На очах столітньої ювілярки виростили три покоління — три дочки, п'ять внуків і п'ять правнуків. Вона пережила багато світових подій: розпад Австро-Угорської імперії, польську окупацію Галичини,

розпад СРСР, німецьку окупацію, дві світові війни. А святкувала свій день народження, коли Україна стала вільною, незалежною. Внучка Мелася Куделя постаралася в українській місії при ООН в Нью-Йорку про лист-поздоровлення для своєї бабці.

Народилася Олімпія Хойнацька 7 жовтня 1891 року в Перемишлі. Переїхавши до Львова, працювала у забезпеченому підприємстві "Дністер". У 1916 році вийшла заміж за Романа Хойнацького. Родина жила у Львові до виїзду на еміграцію в 1943 році.

Ювілярка завжди цікавилася подіями, що відбувалися на Україні. У Першій світовій війні допомагала військовополоненим, за польської влади належала до тих господинь, які приготувляли обіди для політичних в'язнів, що сиділи у львівських тюрмах. Працювала у товаристві "Українська захоронка", влаштовувала забави для дітей, належала до Марійської дружини. Працювала у буфетах на студентських забавах, дохід з яких був призначений на потреби українських студентів. Багато років чергувала у школах, де навчалися її діти, при доживі для бідних учнів. А коли під час Першої світової війни сотні полонених і хворих на тиф вояків-українців переходили через Львів, О. Хойнацька варила вдома каші й зупи і передавала до таборів полонених. Коли дві її дочки лежали хворі на тиф у шпиталі, відвідуючи їх, залишала іншим хворим їду, пляшку молока, що було дуже цінним у тих голодних часах у Львові.

О. Хойнацька постійно приходила на сходина й імпрези 70-го Відділу СУА. Дочки Ірина Чайківська і Ліда Ігнат є також членками 70-го Відділу, а Сяся Тершаковець — 17-го у Маямі на Фльориді.

Членки 70-го Відділу замість подарунка для О. Хойнацької зложили кожна від себе даток на добру ціль. До цієї збірки приєдналися приятелі й знайомі ювілярки, і 70-й Відділ передав 1,105 дол. на фонд СУА для спеціалізованої лікарні у Львові для дітей — жертв Чорнобиля.

У неділю, 27 жовтня, парох церкви св. Миколая у Пассейку відправив Службу Божу в її наміренні.

На многі й благі літа!

ВІСНІВЦІ З ЦЕНТРАЛІ

ЕКЗЕКУТИВА СУА ВИСЛОВЛЮЄ НАЙЩИРІШУ ПОДЯКУ АННІ РАК, ЧЛЕНЦІ 83-ГО ВІДДІЛУ, ЯКА ВСЮ ВИНАГОРОДУ ЗА ЦІЛОРІЧНУ ПРАЦЮ У БЮРІ ЦЕНТРАЛІ В СУМІ 2,977.16 ДОЛ. ПОДАРУВАЛА НА АДМІНІСТРАТИВНІ ВИДАТКИ СУА.

ЩЕ РАЗ ЩИРЕ СПАСИБІ ВІД ЕКЗЕКУТИВИ СУА

З датою 3 лютого 1992 р. вислано до голів Відділів і Окружних Управ обіжників, в якому Екzekутива СУА вітає всіх членок в новому році. У додатку переслано ухвали засідання Головної Управи, які появились в "Нашому Житті" в січні 1992 р.

Відносно суспільної опіки виразно підкреслено, що ВСІ допомогіві акції відділів мають бути координовані тільки референткою суспільної опіки СУА.

Звернено увагу, щоб докласти якнайбільше старань для придбання нових членок та створення нових відділів. Підставою організації є її членство.

Журнал "Наше Життя" потребує фінансової допомоги. Проситься підсилити датки на Пресовий Фонд, а також уфундувати окремі сторінки журна-

лу. При тому пригадано відділам, щоб спонсорували висилку журналу в Україну. Оплата виносить 25.00 дол. річно.

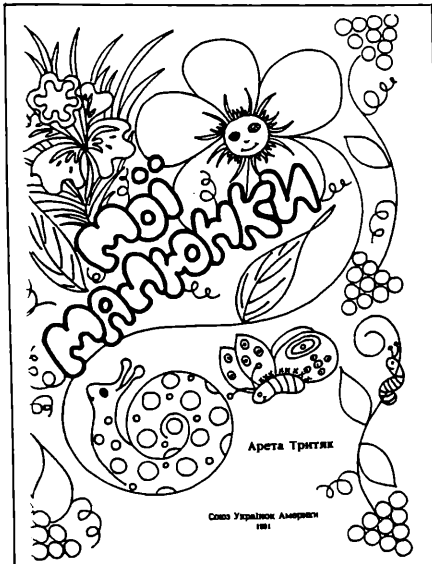
Допомога Українському Музеєві є конечною. Музей потребує нового, просторого приміщення, перебудову якого вже заплановано.

Екzekутива СУА звернулася до відділів з проханням провести збірку, щоб фінансово допомогти СФУЖО у VI конгресі, який відбудеться восени 1992 р. в Торонто, Канада. Збіркoву листу долучено до обіжника.

В суботу, 25 січня 1992 р. відбулися христини недавно заснованого 56-го Відділу СУА ім. Мілени Рудницької в Норд Порті, Фльорида. На запрошення голови Відділу Марії Наваринської, голова СУА Марія Савчак взяла участь у святкуванні.

ГАРНИЙ ПОДАРУНОК ДЛЯ ДІТЕЙ НА ВЕЛИКДЕНЬ

Маємо на складі дитячу книжку до розмальовування "Мої малюнки", яка вийшла заходом виховної референтки СУА Ольги Третьак. Ціна 4.50 дол. Відділи, які замовляють 10 і більше книжок, дістануть 30 відсотків знижки. Замовляти в канцелярії СУА.

ПІДСУМКИ XII КОНКУРСУ СФУЖО ІМ. МАРУСІ БЕК

З приємністю подаємо до відома, що журі XII конкурсу СФУЖО ім. Марусі Бек у складі С. Кузьменко, Т. Горохович і Я. Зорич оголосило підсумки конкурсу надісланих оповідань на тему "Сучасність очима українки". Нагороди призначено:

Першу нагороду — письменниці Ганні Черинь за оповідання "Заручини".

Другу нагороду — Олі Муць за оповідання "Любов, яка не хотіла вмирати".

СФУЖО щиро вітає авторів нагороджених творів.

Бажаємо Вам всього найкращого і успіхів у Новому році!

За канцелярію СФУЖО

О. Тарнавська

адміністративна секретарка

ВІТАЄМО...

Вітаємо в рядах Союзу Українок Америки нову членку 28-го Відділу Зеновію Бурачок.

"ХОЧУ, ЩОБ МЕНЕ ЗВАЛИ ПАНЕЮ"

Зал Палацу культури облпрофради¹ цього разу був вбраний з особливим жіночим смаком. Повсюди — вишивані неповторним українським орнаментом рушники, що відповідало традиції нашого народу зустрічати дорогих гостей шитвом, як і благословляти ним молодих у добру життєву дорогу. На видному місці — ікона із зображенням Діви Марії з немовлям, яку організатори зборів хотіли б мати за свою покровительку.

Розмова між учасниками зборів, які представляли: Рахівський, Тячівський, Свалявський, Хустський, Іршавський та інші райони, велася ділова і торкалася одвічних цінностей — сім'ї, любові, моральних чеснот, виконання головних християнських заповідей. А ще — прагнення до свободи, як одвічного бажання українського народу мати свою державність.

Біля першовитоків усіх цих понять завжди була і донині залишається жінка — хранителька домашнього вогнища, сімейних основ. "На жаль, тоталітарна система навчила нас жадати не свобод, не Бога, а хліба. Трагічна нація, у якої жінка майже перестала всміхатися", — зауважила у своїй доповіді на зборах доцент УЖДУ², кандидат філологічних наук Наталія Вигодованець. І, згадуючи про колишню гарну традицію, підкреслено шанобливого звертання до прекрасної половини, порівнюючи її з нинішніми звертаннями — "товаришко", "жіночко", — Наталія Іванівна додала: "Хочеться, щоб мене звали пані...".

Отож, вартісними є зусилля активісток, спрямовані на відновлення добрих звичаїв жіноцтва Закарпаття, перевічених століттями правил, співжиття в сім'ях, великих родин, які вони плекатимуть у Союзі українок. А ще — турбота про виховання молоді, щоб змалку росла готовою до своєї ролі господині в домі, матері...

Історичні аспекти цієї теми зачепила співдоповідач Ганна Божук, котра розповіла про діяльність Жіночого Союзу на Закарпатті, створеного ще в 1921 році. Милосердна місія Союзу, вміло спрямовувана Іриною Волошин (дружиною президента Карпатської України Августина Волошина), Єлизаветою Бращайко, примножувана сестрами Божук, Ганною Мандзюк, Марією Бандусяк, Марією Химинець та іншими жінками, їх культурно-освітницька діяльність допомогла здобути добру славу цій громадській організації. Аж поки у 1939 році, з приходом гортіївських фашистів, вона не була розігнана.

Нинішні ж ініціатори створення обласної організації Союзу українок теж уже стоять не на голому

Делегати із Закарпаття Марія Ковач-Зілгалова та Галина Матейко (в першому ряді зліва на право) — учасниці Міжнародного конгресу "Союзу українок" в Чернівцях, серпень 1991 р.

Delegates from Zakarpathia Maria Kovach-Zilchalova and Halyna Mateyko (first row left to right), participating in the International Congress of Ukrainian National Women's League held in Chernivtsi, August 1991.

місці. Майже в усіх районах діють місцеві організації. Залишилося, об'єднавши їх, повести скоординовану й плідну роботу. Таку, про яку розповідали гості із Львова. Про це ж говорила і голова київської організації СУ Олена Суслова.

Непростим виявилось питання про назву. Кілька учасниць обговорення запитували: "Чому в ній має фігурувати слово "українок"? Чи не перекреслить це вступ в організацію жінкам інших національностей, орієнтацій?" На що пані Вигодованець зреагувала контрзапитанням: "Чому слова "український", "націоналістичний" кимось досі сприймаються в негативному контексті? Чи не тому, що ми й досі не навчилися шанувати самих себе, не бажано заявляти про себе на повен голос. Ми ж, врешті, живемо в своїй країні, й соромитися своєї національності давайте не будемо..."

Хвилюючими були виступи на зборах активісток Жіночого Союзу 20 — 30-х років Ганни Мандзюк і Марії Бандусяк.

Збори обрали голову, двох заступників і координаційну раду обласної організації Союзу українок. Очолити організацію довірено професору УЖДУ, доктору медичних наук Оксані Ганич. Збори затвердили також проект статуту, прийняли ухвалу, в якій сформулювали мету і завдання своєї організації. Прийнято також звернення до всіх жінок Закарпаття: "На референдумі 1 грудня сказати: "Так" — вільний, незалежній Україні.

Василь Бедзій

"Новини Закарпаття", 28 листопада 1991 р.

1. Обласна профспілкорова Рада.
2. Ужгородський Державний Університет.

СТИМУЛ ДО ДАЛЬШОЇ ПРАЦІ

Мистецька група "Яра". Вистава "У світлі".

Yara Arts Group's IN THE LIGHT.

"Яра" — мистецька група в Нью-Йорку — створює театральні вистави, що досліджують ідеї і культуру Сходу і спонукають до діалогу в мистецтві між Сходом і Заходом.

Восени 1990 року "Яра" дуже успішно поставила в театрі "Ля Мама" в Нью-Йорку прем'єру "Світло зі Сходу", що досліджує працю Леся Курбаса, українського театального режисера 1920-их років, який мріяв створити новий світ на сцені. Завдяки фінансовій допомозі Союзу Українок Америки, Українського Народного Союзу, федеральної кредитівки "Самопоміч" (Нью-Йорк), Наукового Товариства ім. Шевченка, кафе "Веселка" (Нью-Йорк) та щедрості приятелів, вліті 1991 року члени "Яри" їздили на Україну, де разом з молодими українськими акторами Києва, Харкова і Львова створили нову двомовну версію нашого дійства під назвою "У світлі". Наша постановка зустріла таке захоплення, яке перевершило всі наші найбільші сподівання, хоч її прем'єра відбулася під час серпневого путчу. Визначна українська поетка Ліна Костенко назвала її драматургією XXI століття.

У половині липня я прибула в Україну разом з трьома членами "Яри" і провела майстерні в Києві, Львові та Харкові, вибравши українських акторів до нового варіанту нашої постановки. З початком серпня до нас приєдналися десять членів "Яри", серед яких були: композитор Роман Гурко, актори та художники. У нашу постановку ми ввели сімох молодих акторів з України, розширили україномовну частину та додали новий поетичний і музичний матеріал. Наше захоплення Курбасом передалося і виконавцям, і глядачам. В усіх трьох містах залі були переповнені на

всіх виставах. У Київ приїхала до нас основоположниця театру "Ля Мама" Елен Стюарт — "мама" світового театального авангарду, з якою телевізійні журналісти часто передавали інтерв'ю. З Елен ми відвідали міністра культури України Ларису Хоролець, обговорювали можливість майбутньої співпраці.

А ось кілька думок про нашу працю, які появилися у львівській газеті "Ратуша": "Висококваліфікована режисюра в поєднанні з талановитою грою акторів і досконалим музично-технічним супроводом створює надзвичайний ефект... Дуже добре, що цей полікультурний колектив займається такою цікавою і корисною діяльністю. Але ще корисніше те, що під час презентації постановки "У світлі" в нас, на Україні, на багатьох мало б вплинули те, що українським мистецтвом цікавляться і займаються його пропагандою молоді американці східньо- і західньоєвропейського, азійського і африканського походження. Кожен такий маленький факт працює на нашу велику мету".

Таке розуміння нашої праці заохочує до дальшої творчості. Нашу співпрацю ми не могли б здійснити без ласкавої підтримки Союзу Українок Америки. Жертвенність США була зазначена у програмках та на афішах, що висіли по всіх містах наших гастролей.

На весні нас запрошують на Міжнародний театральний фестиваль у Харкові, присвячений 70-літтю театру "Березіль". Вибираємося туди з нашим новим дійством "Вибухи". З приємністю очікуємо дальшої співпраці з українськими акторами.

Вірляна Ткач,
режисер

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLIX

MARCH 1992

Editor: Marta Baczynsky

TARAS SHEVCHENKO

(Taras Shevchenko, Poems, 1961. Molode Zhyttia, Munich)

TESTAMENT

When I die, then make my grave
High on an ancient mound,
In my own beloved Ukraine,
In steppland without bound;
Whence one may see wide-skirted wheatland,
Dnipro's steep-cliffed shore,
There whence one may hear the blustering
River wildly roar.

Till from Ukraine to the blue sea
It bears in fierce endeavor
The blood of foemen — then I'll leave.

Wheatland and hills forever:
Leave all behind, soar up until
Before the throne of God
I'll make my prayer. For, till that hour
I shall know naught of God.

Make my grave there — and arise,
Sundering your chains,
Bless your freedom with the blood
Of foemen's evil vein!
Then in that great family,
A family new and free,
Do not forget, with good intent
Speak quietly of me.

IN THE LIGHT

The American and Ukrainian participants of Yara Arts Group's IN THE LIGHT directed by Viriana Tkacz in Kiev summer 1991. Photo credit: Vasyl Artuchenko.

Американці і Українці — учасники Мистецької групи "Яра" у виставі "У світлі". В другому ряді четверта зліва — режисер Вірліяна Ткач. Київ, 1991 р. Фото Василя Артюшенка.

I first saw Ukraine just over a year ago. In December, a few days after my show *A LIGHT FROM THE EAST* finished its run at La Mama Theatre in New York, I stepped off a plane in Kiev. I can't say my first impressions were overwhelming or even positive. It was cold. Aeroflot lost my luggage, so I had only the clothes I was wearing, plus a handbag full of pictures from my show in New York. The customs lady screamed at me because I didn't have any bags. The streets and hallways were dark; the shows I saw in Kiev were bizarre. I wanted to go home. Instead, they put me on a train to Kharkiv.

For us who were born in America, the search for our homeland is a quest in our imaginations, in our hearts. The first trip to Ukraine challenges this understanding. I was in Kharkiv for only two days in December, but it turned my idea of home inside out. Standing in the muddy courtyard of the Slovo Building in Kharkiv I saw Les Kurbas work and Pavlo Tychyna write. I heard Mykola Khvylyovyi's suicidal shot. My show at La Mama used Kurbas' diaries and Tychyna's poetry to explore the dream of experimental theatre, the dream of creating a new world on stage. We had created a new theatre place by interweaving our own dreams with the dreams of the Ukrainian avant-garde from the 1920s. In New York these people had enchanted me through the pages of books, but they had lived in Kharkiv. This place was full of their presence, their energy. Passages of the diaries came into focus as we walked down the streets or stood on the stage of the Berezil where Kurbas worked, (now the Shevchenko Theatre in Kharkiv). As I talked about Kurbas with Roman Cherkashyn, the last of Kurba's actors, the past spoke to me. I had come home — into the night.

I came to Ukraine the second time in summer of 1991, and I brought with me a very unusual group of people — my theatre troupe, the Yara Arts Group. Yara is made up of young Americans of various ethnic backgrounds, who had created *A LIGHT FROM THE EAST* at La Mama. We were invited to Ukraine with this show and we decided to expand the play to include local actors. Together we would create a new bilingual version called *IN THE LIGHT*. Ukrainian theatre groups which took part in our project were: the Budmo Theatre Studio in Kiev, the Kurbas Center in Kharkiv and the Molodizhni Theatre in Lviv. Yara's trip to Ukraine was made possible by the generous support of the Ukrainian National Women's League of America, the Ukrainian National Association, Self-Reliance FCU (NY), Shevchenko Scientific Society, Veselka Coffee Shop and over 80 friends of Yara in US and Canada.

I arrived in Kiev mid-July with the small group that would help me conduct theatre workshops. Our team included: Shona Tucker, an actress of African American heritage who played one of the major parts in our piece and had learned to speak some Ukrainian, Adrian Iwachiv, a musician from Toronto and our stage manager, Dorian Yurchuk from New York. We conducted theatre workshops in three cities Kiev, Lviv and Kharkiv. The workshops examined the nature of poetry in performance. They also allowed us to choose the Ukrainian actors for our show from the participants and prepared us for the collaborative work.

Our first workshops in Kiev were real testing grounds in communication, Ukrainian actors work in a different theatrical environment and in a very different style. We didn't know if we could find a common ground. I had to

*Press conference in Kiev for
IN THE LIGHT project August 19, 1991.
Пресконференція в Києві.*

learn how to explain to them what I wanted. I didn't want them to recite the poetry, or illustrate its content. Rather, I wanted them to create scenes which would allow the poem to exist as text in the space. Slowly we worked out how to talk to the Ukrainian actors about our experimental theatre ideas. The second set of workshops in Lviv benefited from this experience.

For our third workshop in Kharkiv, we brought with us those actors from Kiev and Lviv we cast in our play. On our day off I took two of them with me on a short trip to the village where Skovoroda died. On the way back we stopped at the Slovo Building. The building was now being renovated. There was a plaque on the front that listed the names of all the writers who once lived there. The courtyard was no longer as grey or as muddy. The three of us stood looking up at the windows of the building. I started to talk to my two actors, a young woman from Lviv and a young man from Kiev, and I saw Kurbas and Tychyna return to Kharkiv in their eyes. I knew then we had finally broken through all the cultural barriers that divided us. I could now create theatre with these actors.

In August eight more Yara members, including actors, designers and the composer — Roman Hurko, arrived in Kiev for the rehearsals. Together with the seven Ukrainian actors chosen from the workshops, we created the new bilingual production. During this two-week period the actors worked on staging the scenes and poetry in Ukrainian and English to create a dialogue between the two languages on stage. We also created a new opening scene so that people in Ukraine could understand how it was that a group of young Americans became fascinated with Kurbas and created a new theatre piece based on his diaries and Tychyna's poetry. We also included the dreams of the Ukrainian actors. By the end of the rehearsal period we also developed a unique form of communication which we called "Yara". Although there were very few bilingual individuals among the cast and crew of 40 people, everyone managed to somehow talk to everyone else.

Ellen Stewart, the artistic director of La Mama and the mother of international experimental theatre, arrived the week before we opened our show in Kiev. With Ellen we visited Larysa Khorolets, the Minister of Culture of Ukraine, who promised to support further cultural exchange. Ellen also spoke at the press conference about the project. She opened by saying that La Mama existed today because 30 years ago also a Ukrainian landlord in New York was willing to rent her, an African American, the space where she first started her theatre, initiated the first Ukrainian-American joint theatre project. She then introduced me, as well as, Sergei Proskurnia, Volodymyr Kuchinsky and Anatoli Starodub, the directors of the three theatres in Ukraine that took part in the project. Our press conference took place on August 19th — the day of the putsch. Surprisingly, a lot of reporters attended and parts of the conference were aired on TV that day. That morning we had a company meeting and decided to continue our rehearsals despite the political events. The Ukrainian actors were very moved by the fact that the Americans seemed more concerned for the safety of their Ukrainian co-workers than for their own. That day brought us even closer as a group.

We opened *IN THE LIGHT* at the Franko Theatre in Kiev on August 24th. The line for tickets was incredibly long, the audience reaction — overwhelming. Lina Kostenko, Ukraine's most prominent poet, called it "drama for the 21st century." Those were heady days — the coup collapsed, the Parliament proclaimed Ukraine's independence. After two more sold out shows, we put up our sets, costumes and baggage on a train and headed for Kharkiv. We performed our show on the Berezil Stage of the Shevchenko Theatre in Kharkiv. Among the very special guests was Julia Fomina, an actress at the Berezil and a close friend of Valentyna Chystiakova, a character in our play. After the performance there was a very emotional moment as she met Amy Grappell, who played Chystiakova in our show.

In Lviv we played at the tiny, but beautiful Kurbas

Theatre. The Lviv newspaper "Ratusha" wrote: "How fortunate that this multicultural collective is engaged in such interesting and beneficial work. The presentation of IN THE LIGHT here in Ukraine, will perhaps be of even greater benefit since it has impact on many people here precisely because in it young Americans of Eastern and Western European, Asian and African heritage are seen to be interested in Ukrainian art and engaged by it..."

The project has created the basis for future exchanges. The Yara Arts Group now includes two Ukrainian actors and Yara has been invited to come to Kharkiv with its next production for the Berezil International Theatre festival in the Fall of 1992.

VIRLANA TKACZ

Director
Yara Arts Group

1994 — THE YEAR OF THE FAMILY

On December 8, 1989 the General Assembly of the United Nations passed a resolution proclaiming 1994 as the International Year of the Family. Since then the world legislative body has encouraged its members to examine the family unit within their own socio-political and cultural frameworks in preparation for a comprehensive and mutually cooperative effort in 1994 to deal with the vital issues facing the family at the present time and in the future.

The focus on the family is a matter of global concern. Governments, governmental and non-governmental organizations, the private sector and the general public have a stake in the well being of the family unit. Henryk J. Sokalski, Co-ordinator for the International Year of the Family defines the family as "neither a static institution nor an abstract notion. It is a living entity, functioning in specific realities." The realities of course are in the countries in which people live, under the governments which rule them, in economic systems which support them, and subject to the cultural mores which nurture them.

The family is a complex unit not in its structure but in its assignment. It is the fundamental unit of society which most readily exhibits changes under the pressures of the progress of the 20th century. Many changes are positive, while others have led to the weakening of the family unit which, according to many experts, precipitates a myriad of social ills. "While families are capable of playing an important role as agents of development and constructive change in society, the negative aspects of society, including social problems, exploitation and abuse, are also often evident within family relationships." Margaret Anstee, Director-General, United Nations Office in Vienna points this out in her message in *The Family*, the first issue of a bulletin on the International Year of the Family, published by the UN. She goes on to say that the "concept of the family must also be compatible with basic human rights, fundamental freedoms and the social policy standards adopted by the United Nations. The enjoyment of individual rights

and the equality of men and women should be fostered as basic tenets within the family."

The purpose of the International Year of the Family is to focus on the variety of issues which shape the family and allow or disallow its normal development and functioning within its particular environment. The purpose is also to learn about, recognize and reconcile differing perceptions of the family in the many nations of the world.

The objectives of the Year of the Family are multiple and functional, with the aim of "stimulating local, national and international actions as part of a sustained long-term effort:

a) **To increase** awareness of family issues among Governments as well as in the private sector. It should serve to highlight the importance of families: increase a better understanding of their functions and problems; promote knowledge of the economic, social and demographic processes affecting families and their members; and focus attention upon the rights and responsibilities of all family members;

b) **To strengthen** national institutions to formulate, implement and monitor policies in respect to families;

c) **To stimulate** efforts to respond to problems affecting, and affected by, the situation of families;

d) **to enhance** the effectiveness of local, regional and national efforts to carry out specific programs concerning families by generating new activities and strengthening existing ones;

e) **To improve** the collaboration between national and international organizations in support of multisectoral activities;

f) **To build** upon the results of international activities concerning women children, youth, the aged, disabled, as well as of other major events of concern to the family or its individual member."

The NGOs, (Non-Governmental Organizations) will play a vital role in the International Year of the Family. This is of particular importance and interest to the Ukrainian community since the World Federation of

Ukrainian Women's Organizations has had an NGO Associative status with the United Nations Department of Public Information (DPI) since the early part of 1991. According to the plan of action for 1994, NGOs will have the task to "bring the message of the Year to the grass-roots level." They will be instrumental in helping to identify priority issues and strategies with respect to the family so that these can be addressed, as well as assembling political support at both national and international levels to deal with these issues.

The International Year of the Family has its own emblem. It was designed by Catherine Littasy-Rollier and features a heart within a heart, sheltered by a roof. It symbolizes "life and love in a home where one finds warmth, caring, security, togetherness, tolerance and acceptance.

(The quotations have been reprinted from **The Family**, the bulletin of the United Nations International Year of the Family).

FREE UKRAINE'S JOY TEMPERED BY CHERNOBYL

The Asbury Park Press staff writer, Steve Giegerich, learned about UNWLA Br. 98 meeting from the local newspaper. He then attended one of the Branch 98 meetings and his article appeared in the October 27, 1991, Sunday edition of The Asbury Park Press, Neptune, New Jersey.

The New York Times does it. So does The Wall Street Journal and Webster's Third New International Dictionary. That doesn't make it right. Ask anyone who misuses a definite article during a dialogue with the Ukrainian National Women's League of America.

"It's Ukraine." Victoria Mischenko politely but firmly corrected an individual who had committed the faux pas, "Not the Ukraine. Just Ukraine."

"You don't hear anyone talking about the Germany or the Poland, do you?" Anna Poruchynsy continued. "Why do they call it the Ukraine? It's Ukraine."

Though Americans still misspeak articles and throw a "the" where it's not supposed to be, when the Holmdel-Middletown Branch of the Ukrainian National Women's League gathers for its monthly meeting these days it is at least with the knowledge that recent events in the Soviet Union have given them an identity in this country.

"Before we were a part of Russia, even though didn't want to be. Now kids are studying Ukraine in school," said Poruchynsy.

One need only ask Anne Krawczuk how big a step that is. Twenty years ago a friend had a single question upon learning Krawczuk was Ukrainian. "What religion is that?" she wanted to know.

Although, hopefully, most Americans can now identify Ukraine as a country, these are strange times for the members of the Ukrainian National Women's League. Founded in 1944 to preserve the identity and culture of a nation absorbed in 1917 by the Soviet Union (which, from that point forward, worked systematically to purge Ukrainians of their unique nationality), the movement found itself this past August unexpectedly realizing a dream most had though unattainable.

"It happened so fast, we really didn't know how to react," said Ann Pedersen, president of the Holmdel-Middletown Branch 98, reacting to Ukraine's declaration of independence from the Soviet Union.

Pedersen's father is 78 years old. For years it seemed all he could talk about was the day when Ukraine might

Standing from the left: Victoria Mischenko, Ann Pedersen, President, Orysia Jacus. Second row from the left: Anna Krawczuk, Steve Giegerich, of the Asbury Park Press, Elizabeth Barna and Dr. Margaret Zakanycz (top right).

Стоять: Вікторія Міщенко, Анна Педерсон (голова 98-го Відділу) та Орісія Яцусь. Другий ряд: Анна Кравчук, Стів Гігеріч, Елісавета Барна, та д-р Маргарета Заканич.

be free again. Today, when Ann Pedersen's father considers what has transpired, he cannot hold back the tears. They are tears of joy.

The Ukrainian women like to say that each day are tears of joy.

The Ukrainian women like to say that each one has a story behind how she wound up in the United States. "You want to hear good stories? You should listen to what we've listened to at the dinner table," said Mischenko.

World War II was drawing to an end Ann Pedersen's mother — with nothing more than the clothes on her back — contrived to escape her homeland by walking for miles toward the Polish border through a dark and foreboding forest.

At the border was a clearing, patrolled by machine gun-toting guards in watch towers. Strategically placed trip wires rang bells to alert Soviet guards that their weapons were needed to stop defectors. Ecstatic that freedom was so close, Mrs. Pedersen's mother broke into a sprint upon reaching the clearing and proceeded to trip one of the wires.

Lying in the grass, she waited for the bells followed by the dreaded sound of what was to follow. Due to malfunction, fate, or just plain luck, no bells rang out. Ann Pedersen's mother had a story to tell that will be passed along from generation to generation.

Now there are new stories emanating from free Ukraine. Most, so far, don't have happy endings. They tell of aunts and uncles and cousins who didn't make it. Most Ukrainian-Americans had long suspected that they hadn't but speech restrictions had prevented relatives behind from sharing the truth.

Arriving in the mail along with the long-suppressed stories have been scores of requests from Ukrainian relatives eager to take advantage of unrestricted travel to visit loved ones in the United States.

"You'd love to bring all of them over here, but you just can't," said Poruchynsky.

With one dream suddenly realized, the Ukrainian women are now free to turn all their energies toward helping to rectify a nightmare. It is in the now free state of Ukraine that Chernobyl is located.

The mood at the Ukrainian Women's League turns somber as they consider the untold damage and disease that still lurks in the aftermath of the worst nuclear power accident in world history.

Tears swell in several eyes as a picture is passed around showing a group of Chernobyl youngsters who visited New Jersey a couple of years ago during a trip to the United States to obtain medical care. Most of the children in the picture are now dead.

The events of this past August, say the women, will enable them to reach out and help those who still suffer.

For there is little time to revel in the joy that came with the freedom for the homeland of their parents, grandparents, aunts and uncles when there remains yet another Ukrainian story without a happy ending.

Steve Giegerich is an Asbury Park Press staff writer. His column appears Sunday, Wednesday and Friday.

MARY BECK HONORED

On Saturday evening, October 26, 1991, at the Radisson Hotel in the State Capitol, the Michigan's Women's Studies Association inducted Dr. Mary V. Beck to Michigan's Hall of Fame. This is a high honor and a special tribute to women who have made a difference in the state and the nation.

To qualify, a candidate must possess a special identity, a name that would immediately signify both the quality of a person and the value of her contributions to women. She must have demonstrated a unique understanding and support of women's issues and concerns, and attributed importance to the advancement of women's rights and interests.

Ms. Beck's accomplishments are legendary. She is known as the "Lady of Many Firsts." Actually, she began her service to the city, county, and state governments by becoming the first woman to be elected to the Detroit City Council. In her twenty years of dedicated service, she served as the first Woman Council President and the first Woman Acting Mayor of Detroit. She served nineteen years on the Wayne County Board of Supervisors. While in city government, Mary advocated and promoted other women's involvement in government. Matter of fact, Ms. Beck appointed the first black woman to the Board of Supervisors. As an influential official, Ms. Beck stopped an attempt to prevent the abolition of the milk dating ordinance; she fought to fluoridate drinking water; she fought to preserve the old City Hall and other historic buildings, she advocated the use of Meter Maids and as such, freed police officers to fight street crime; supported the D. J. Healy Home publicly, a home for wayward children which included black children in a socially tense period.

In her non-official capacity, Beck's activities included programs to benefit children generally, prevention of juvenile delinquency, sponsorship of health measures for children, youth sports programs, and financing the foregoing programs with fundraising benefits. One of her most rewarding experiences was her intense participation in various ethnic groups. In the Ukrainian community, to which she is linked through her Ukrainian parentage, she was dubbed as "a freedom fighter" for her efforts to reveal the plight of the Ukrainian people and other captive nations who struggled to free themselves from the the Soviet Union. Today, with the declaration of sovereignty and independence in Ukraine, Mary has been able to witness the fruits of her personal, lifelong dedication to this cause.

The Eighth Annual Awards Division of the Michigan Women's Hall of Fame dinner, with more than 500 people participating, was opened by Gladys Beckwith, president of WSA. She showed a docu-

mentary film "Champions of Change." The Mistress of Ceremonies, the Honorable Debbie Stabenow, State Senator, made the introductory remarks. The Very Rev. Anna Kay Baker, Pastor of the First Presbyterian Church in Lansing led the invocational prayer.

The Hon. Terry J. McKane, Mayor of Lansing, offered the official greetings before the awards began. With Mary Beck, there were six other awardees: Jan Ben Dor, a founder mother of the Rape Crisis Center Movement in Michigan; Janet Good, feminist and civil rights activist, who underscored the senatorial bashing of Anita Hill; Jo Jacobs, fighter of sex discrimination in the educational structure; Virginia Nordby, longtime advocate of the rights of women nationwide; Dorothy Comstock Riley, Chief Justice of the Michigan Supreme Court; Rachel Anderson, a global outreach leader who founded and guided Youth for Understanding, an exchange program for high school students; and Edith Mays Swanson, a posthumous awardee, an activist in the teachers' union. Her efforts led to the creation of the Michigan Education Association's Department on Human and Civil Rights. Mary Beck was presented by Dr. Clara Raven, M.D., herself a 1987 Contemporary Honoree. It is noteworthy to share that more than fifteen speeches were given during the evening, each expertly presented. When Mary Beck's turn came, she, in her profound sense of oratorical dynamics, mesmerized her audience with her brilliant speaking skills. She was clearly the star of the evening.

Approximately thirty Ukrainians from the Greater Detroit area, with whom Mary was closely associated, went to Lansing to share in the highest award which

can be bestowed on a Michigan woman. Her close friend Sophie Anderson; a former official of the former Branch 37 of the Ukrainian National Womens League of America spearheaded the assembly of Detroit delegates. Ms. Anderson said "we are especially proud that Mary Beck, a leading and dynamic member of our community, has been chosen as an inductee to Michigan's Hall of Fame."

After all ceremonies were completed at the hotel, the Ukrainian guests enjoyed an afterglow at the home of Assistant Attorney General Harry Iwasko and his wife Joanie. A special celebration was held to honor Mary Beck's forthcoming twenty-first Leap Year birthday next February 29, 1992.

The Michigan's Women's Historical Center and Hall of Fame was dedicated on June 10, 1987, the date of Michigan's ratification of the 19th Amendment (Woman Suffrage). The exhibits portrays the lives, achievements, and history of Michigan women. This beautiful renovated facility, also known as the Cooley-Haze House, is on the Michigan Historical Registry, and features a women artists' gallery.

Into this elite frame of documentation, to be forever recorded in Michigan's history, entered Mary V. Beck, LL.D, Jur. D, Esquire. The Ukrainian Community in Metropolitan Detroit congratulates Ms. Beck on becoming the first Ukrainian woman to receive such a high tribute. The ethnic community, especially the Ukrainian, is forever indebted to this lady for advancing the cause of freedom in the land of her forebears. A job well done, indeed.

STEPHEN M. WICHAR Sr.

MAKE A DIFFERENCE

Now that the attention of the world is focused on Ukraine, here is a suggestion for an activity which we Ukrainian Americans and Ukrainian Canadians should undertake expeditiously.

Please visit your local library and find out what books, if any, they have available under the subject "Ukraine". Do not be surprised if you do not find any. Speak to the procurement librarian and request that books on Ukrainian history and an Ukrainian Encyclopedia be obtained for the library. *Timing is everything* and now is a very appropriate time to ask for this, as people will be interested to learn more about a country they have known so little about to date and which now is enjoying such a high profile in the media. Because of this interest, you may find a librarian who will be most cooperative.

This is a great opportunity to make a significant contribution for a better understanding of Ukraine.

Let's not pass it up! Children can be involved in this activity as well. Requests made by youngsters are taken very seriously by librarians.

The following are important reference books which the library could purchase:

1. Subtelny, Orest: *UKRAINE — A HISTORY*. University of Toronto Press, 1988

2. *UKRAINE A Concise Encyclopedia*, (2 volumes) — University of Toronto Press. Vol. 1-1963; Vol. II-1971.

Conquest, Robert: *The Harvest of Sorrow*. Oxford University Press, 1986.

This would be a good beginning for any library which has no books on Ukraine. Let us show that we can make a difference by acting now!

CHRYSTIA SONEVYTSKY

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

СТЕФАНІЯ ГНАТЕНКО

НОВІ ВИСТАВКИ

Виставка творів Любомира Медведя з України — це зустріч з мистцем, що починав свою творчість у шістдесятих роках і на тлі містифікацій зумів створити справжнє мистецтво тоді, в 60-их, і з новою силою продовжити його тепер, на більш зрілому філософському та стилістичному звучанні.

Любомир Медвідь народився 10 липня 1941 року в містечку Варяж біля Сокаля. 1946 року разом з батьками був переселений до Зимної Води, що біля Львова. "Моє дитинство позбавлене будь-яких особливих ознак, виключаючи, хіба що, вогкі підвали по будинках, де пахло ящірками та жабами, та ще небо, можливо, трохи ясніше і обширніше, ніж деінде," — згадує у своєму есеї мистець. Від 1959 до 1965 року вчився у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва. Викладачами з малювання були: Роман Сельський, Данило Довбошинський, Вітовт Манастирський, Особливу вагу та особливе ставлення він приділяє у своєму мистецькому становленні у студентські роки фігурі Євгена Лисика, який повернувся до інституту, відновившись у правах студента (був виключений за формалізм).

Любомир Медвідь — перший з мистців молодшого покоління зумів радикально відійти від декоративного напрямку львівської школи малювання і, як справжній творець, творити своїм голосом, своїм шляхом. У своїй творчості він відходить від реальностей буття, відтворює вічність нашого існування, стремління, болю, страждання, доторкується до найважливішого, а що далі... і нащо ми живемо. Переходить поріг реального на сій прекрасній і милій та не завжди фортуній землі... Його творам властиве пов'язання реалій з надреальністю, окремішності предмету з цілістю, пов'язаних випадковостей у ціле. Стилістика його творів побудована на гармонії лінії, тонких тональних градацій кольору та мас у просторі.

На виставці представлені твори з трьох його циклів: "Евакуації", "Розточчя", "Інтер'єри".

"Евакуації" — тема, що її продовжує мистець з ранньої своєї творчості. Це, за висловом мистця, людська подорож "кожен день і кожен крок як данина в ім'я нового дня і нового кроку..."

Багатофігурні композиції він вводить у простір і моделює окремішність з цілістю, наче незримими нитками пов'язує наші життя з єдиним началом і кінцем...

"...Я збагнув... ні, не те: відчув, як відчувають наприклад, подих пропасті попереду, я відчув силу

єднання усіх без винятку речей, подій, смислів. Іншими словами збагнув важливість будь-якої дрібниці і будь-якого малого у системі Великого Цілого, чим, без сумніву, є єдиний Він, себто Всевишній". (З есею Любомира Медведя).

"Розточчя" — тема рідної землі. Це здебільшого однофігурні композиції, введені в реально-абстрактні образи природи України. Цими творами мистець будить спогади дитинства, відкладені у нашій підсвідомості, органічно поєднує людину з природою. Тут і ностальгія за атрибутами давнини, і сучасність як неминуче і прийде..."

"Інтер'єри" — тема нова у творчості мистця. Самотність людини у замкненому просторі та у Всесвіті. Бо людина з усією своєю комунікабельністю в XX столітті по суті самотня в болях, радостях, стражданнях...

Зустрітися зі світом Любомира Медведя — цікавий та глибокий діалог...

Сатиричний плякат. 1990 р. Олександр Орловський.
Satirical poster. 1990. Oleksander Orlovsky.

ПОЛІТИЧНИЙ ПЛЯКАТ ТА КАРИКАТУРА

На виставці виставлено 17 сучасних політичних плякатів групи "Молодіжний плякат 'Ляпас'", що з Києва, та карикатури газети "Ратуша", що видається у Львові.

Група молодих плякатистів організована в 1988 році студентами майстерні плякату Київського художнього інституту. "Свою функцію в сучасному творчому процесі група вбачає у швидкій реакції на політичну, екологічну і культурну ситуацію в суспільстві та привертанні уваги широкого кола населення до оригінальної творчої форми мистецтва — плякату", — так репрезентують себе молоді мистці. Оскільки карикатури газети "Ратуша", що видається у Львові з 2 жовтня 1990 р., — гостро політичні, актуальні, майстерно виконані, то вони служать добрим акцентом виставки. Авторами карикатур є також молоді мистці зі Львова — Олег Коваленко, Андрій Підлісний.

До виставок підготовлено каталоги.

Наше Харчування

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

СИРНИК НА БІЛКАХ

2 фунти сиру (farmer cheese)
3/4 фунта цукрової мучки + 2 коверти ванільового цукру
4 унції (1 кістка) масла, стопити
4 унції спареного і змеленого мигдалю
2 ложки борошна (муки)
1 ложечка порошку до печення
12 білків, вбитих на піну
4 унції чорних родзинків
шкурка з цитрини

Перетерти сир через сито, додати стоплене масло, цукор з ванільовим цукром, мигдаль, цитринову шкурку і частину піни. Масу добре втерти. Додати родзинки, борошно, змішане з порошком до печення, і решту піни. Добре вимішати. Маса має бути вільна. Вилити масу до дуже добре натовщеної великої тортівниці. Пекти в печі, нагрітій до 400° 15 хвилин, знизити температуру до 350° і пекти 45-50 хвилин. Загасити вогонь і залишити сирник в печі 1/2 години. Як вистигне, зняти берег тортівниці.

СИРНИК З ВЕРШКОВОГО СИРУ (М. Кузьма, Фл.)

КРИХКЕ ТІСТО:
2 горнятка борошна (муки)
1 ложка цукру
2 жовтки
1 кістка масла, 1 кістка маргарини і 1 ложка "кріско"

Перед Великоднем господині мають багато праці з печивом, але при сучасній техніці можна дещо приготувати заздалегідь і заморозити. Тому що сир пов'язаний з великодніми звичаями, подаємо приписи на сирники.

Замісити тісто, коли загусте, додати трошки ледоватої води. Пекти в температурі 350° один день наперед (форма 9x13 інчів).

СИРНА МАСА:
5 пачок 8-унц. вершкового сиру (cream cheese) кімнатної температури
2 горнятка дуже дрібного цукру (very fine)
1 коверта ванільового цукру
10 жовтків
4 білки
1 ложка картопляного і 2 ложки звичайного борошна

Втерти сир з цукром, ванільовим цукром і борошном. Додавати по одному жовтку і на кінець вбиту піну. Легко змішати. Накласти на спечений корж і пекти в температурі 350° 10 хвилин, знизити температуру до 325° і пекти 1 годину. Залишити в зачиненій печі ще 20 хвилин.

На холодний сирник можна накласти черешні з баньки або інші овочі до вподоби.

СИРНИК НА КРИХКОМУ ТІСТІ

КРИХКЕ ТІСТО:
1 1/2 горнятка борошна (муки)
4 ложки масла або маргарини
2 жовтки
1 ложка оцту
2 ложки цукру
шкурка з цитрини

Замісити крихке тісто з поданих складників, вкласти до холодильника на 1 годину. Опісля розкачати і накласти на добре натовщене дно тортівниці (10 інчів) і пекти в температурі 350° 10-15 хвилин.

СИРНА МАСА:
2 фунти сиру (farmer cheese)
6 жовтків
2 1/2 горнятка цукрової мучки (персіної)

2 ложки стопленого масла
2 ложки тертої булки
1 ложечка ванільової есенції
піна з 6-ти білків
шкурка і сік з цитрини
1/4 фунта родзинків

Перетерти сир через сито і потім втерти, додаючи цукор, по одному жовтку, стоплене масло, ванілію, сік і шкурку з цитрини, піну з білків, вимішану з тертою булкою, родзинки, і легко змішати. Накласти на підпечений корж і пекти в температурі 350° одну годину. Якби верх дуже рум'янівся, накрити брунатним папером. Коли сирник простигне, зняти берег тортівниці.

КОРЖ ЗІ СИРОМ (з пожовклих приписів від вуяни Федакової)

2 горнятка борошна (муки)
1 кістка (4 унції) масла
3 жовтки
1 ложка цукру

Замішене тісто накласти до натовщеної форми (9x13 інчів) і пекти в температурі 350° 20 хвилин.

МАСА:
1 1/2 фунта сиру (farmer cheese), перетертого через сито
6 жовтків
1 горнятко цукрової мучки
шкурка і сік з цитрини
3 білки на піну

Все разом добре втерти, накласти на підпечений корж і пекти в температурі 350° — 45 хвилин. На спечений і трохи простиглий корж накласти піну з 3 білків, вбиту з трьома ложками цукрової мучки. Посипати грубшим цукром і нарізаними в пасочки мигдалем. Знову вкласти до печі, щоб зрум'янівся.

Пригадуємо, що Союз Українок Америки перевидав куховарську книжку "Українські страви" Зеновії Терлецької. Книжка є в полотняній твердій оправі — ціна 16.00 доларів. Замовляйте її! Відділи одержують 30% знижки.

РІЗДВЯНА ЗУСТРІЧ У ДОМІВЦІ СУА ОКРУГИ ДІТРОЙТУ

У суботу, 11 січня, союзнянки і запрошені гості зібралися в домівці СУА, щоб відсвяткувати наше четверте Різдво Христове у придбаній домівці. Цього року воно особливо радісне і щасливе, бо маємо вільну незалежну Україну.

Голова Округи СУА Н. Гевко привітала присутніх з Різдвом Христовим і Новим Роком і сказала: "Веселімся з тієї події, що сталася на Україні. Наші серця наповнені радістю, бо святкуємо і єднаємося думками з нашими братами і сестрами в Україні. Бажаємо вам багато сил і здоров'я, бо треба допомагати нашій Батьківщині".

На нашу різдвяну зустріч були запрошені: д-р М. Бек, д-р М. Квітковська, гості з України — д-р О. Ільницька з Івано-Франківська, піяністка О. Лисак з чоловіком. Розвагову частину свята вела І. Тарнавська. Мгр М. Гарасевич прочитала уривок зі свого сентиментально-зворушливого твору "Сніжносиня перлина".

Промовляла до нас д-р М. Бек, заслужена і відомо суспільно-громадська діячка. Н. Гевко вручила д-р М. Бек грамоту від Екзекутиви СУА з написом: "Визначній членці Союзу Українок Америки за її небуденні досягнення в американському і українському політичному і громадському житті".

Д-р М. Бек подякувала за грамоту і всім українцям, які спричинилися до відзначення її першою жін-

кою в Палаті Слави, а особливо Софії Андерсон, яка зорганізувала поїздку до Ленсінгу з групою жінок. Маруся Бек сказала: "Ті жінки допомогли мені ввійти в американське життя. Америка прийняла моїх батьків і я тут виросла, вивчилася, працювала з думкою, щоб чимось допомогти Україні, не цуратися свого національного походження. Яка я щаслива, що дочекалася побачити, що Україна зняла кайдани і є вільною!"

Д-р М. Квітковська від СФУЖО подякувала д-р М. Бек за своє величаве відзначення в Ленсінгу, привітала союзнянок з Різдвом Христовим.

Піяністка з України Оксана Лисак заграла "Карпатські мелодії", а д-р О. Ільницька передала привіт від Союзу Українок з Івано-Франківська і зворушливо сказала при цьому: "Я щаслива, що можу бути тут з вами". Н. Гевко прочитала вірш Івана Франка "З Новим Роком". Всі заколядували "Бог предвічний", а союзнянки подали смачну перекуску. О. Лисак відіграла кілька колядок, а ми заспівали "Многая літа" д-р М. Бек.

Від відділів надійшли пожертви на потреби Округи СУА.

І. Тарнавська подякувала всім, що спричинилися до свята.

Олена Панчак,
пресова референтка Округи Дітройту

СВЯТА ВЕЧЕРЯ У 23-МУ ВІДДІЛІ СУА

У неділю, 5 січня, 23-ій Відділ СУА в Дітройті влаштував Свят-Вечір-просфору для союзнянок і гостей у парафії церкви св. Івана.

Наш Відділ рідко рекламує себе, але він славний у нашій союзнянській родині Округи Дітройту. Коли минулого року ми відзначали 65-ліття СУА, згадували про створення перших відділів на території Дітройту. З напливом еміграції жіноцтво почало організовуватися в ряди Союзу Українок Америки, а між ними одним з перших був 23-ій Відділ. Всі членки дуже працьовиті, співпрацюють з Округою, наймають Служби Божі і Панахиди за померлих членкинь і героїнь нашої країни, влаштовують святочні сходи з рефератами, опрацьованими культосвітньою референткою А. Стецько, жертвують на потреби СУА і громади.

Уже ввійшло у традицію Відділу щорічно влаштовувати Свят-Вечір. Після Служби Божої Свят-Вечір відбувся у залі школи. До святочно прибраних столів засіли союзнянки, парафіяни, гості. Голова Відділу Уляна Мерек привітала присутніх і побажала щасливих свят Різдва Христового та Нового Року. Отець

Матвій Крефер відмовив молитву. Приїхала голова Округи Н. Гевко і привітала отців, Сестер, парафіян, союзнянок і гостей, закликала працювати для справ і добра України, побажала радісних свят Різдва Христового та подякувала У. Мерек за влаштування Свят-Вечері.

Після подання традиційних страв почалася розвагова частина. Програму вів маестро Цепенда. Присутні заспівали "Многая літа" шістьом сеньйоркам Відділу і голові Округи Н. Гевко та привітали двох гостей з України. Про традиції Святої Вечері розповіла культосвітня референтка А. Стецько.

Ми дякуємо сьогодні Господеві, що дав нам незалежність України і свободу релігії на рідних землях. Ми, українці, що живемо тут у добробуті, пам'ятаймо про наш народ і помагаймо йому матеріально.

Вірш-побажання віддеклямувала Н. Свистун. На закінчення о. М. Крефер попросив заколядувати "Нова радість стала".

Олена Панчак,
пресова референтка Округи Дітройту

“ГОЛОДНИЙ ОБІД” У 64-МУ ВІДДІЛІ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

22 грудня минулого року відбувся, влаштований 64-им Відділом СУА в Нью-Йорку, “Голодний обід” з метою придбання фондів на проєкт “Мама-86”. Про цей проєкт розповіла у вступному слові голова Відділу Ніна Самокіш: “Мама-86” — це київська організація під егідою “Зеленого Світу”, яка об’єднує матерів дітей, що народилися і виростають у Києві — зоні екологічної катастрофи. Метою об’єднання є допомогти київським дітям якісним харчуванням, вітамінною терапією та медикаментами. Матері Києва звертаються з проханням про допомогу до людей доброї волі і тому 64-ий Відділ відгукнувся на заклик Екзекутиви СУА і вирішив влаштувати “Голодний обід”. Радіємо, що ви, дорогі гості, своєю присутністю дали доказ свого розуміння”.

“Голодний обід” був справді голодним, бо на гарно прибраних столах були тільки сухарики і вода, зате була багата програма. Першою точкою було висвітлення прозірок з поясненнями Ліді Черник, референтки суспільної опіки Головної Управи СУА, яка як представниця СУА мала нагоду відвідати Україну з членами комітету Допомоги Дітям Чорнобиля, який очолює д-р Зенон Матківський.

Ліда Черник пояснювала прозірки. Літак відлітав з летовища Кеннеді, де відбулася пресова конференція. У Києві гостей з Америки вітали представники преси, уряду та люди України з синьо-жовтими прапорами. Другого дня група під проводом Володимира Яворівського виїхала до Чорнобиля. На прозірці бачимо жінку, яка живе в Чорнобилі у бідній, але чистій хаті. Далі над рікою Прип’ять здалеку можна було бачити реактор ч. 4. По дорозі пуста, де-не-де люди чистять ще затруєні місця. Хати з позабаваними вікнами і дверима, але на диво тут і там сиділи на дахах бузьки.

У Львові в дитячій лікарні, де багато дітей привезених з Чорнобиля, з яких деякі дуже важко хворі, є такі самі проблеми, що і в Києві. Була теж у школі для недорозвинених дітей і в сиротинці.

Присутні з великою увагою стежили за прозірками і слухали пояснень. Коли засвітилося світло, можна було бачити, що в очах багатьох тремтіли сльози. Сльози співчуття та жалю, що наш народ, а особливо невинні діти, так терплять.

Опісля Наталка Соневицька, членка 64-го Відділу, поділилася враженнями про “культурну Україну” — музичне та театральне життя Львова, Дрогобича та Києва. Музичне життя у Львові є дуже активне, щодня відбуваються концерти у фільгармонії, консерваторії, а то і в церквах, зокрема у польському костелі. Глядачів небагато у зв’язку з економічною ситуацією — люди змучені стоянням у

чергах. Цікавим є те, що на концертах немає програмок, але є ведучі програмами, які заповідають не тільки хто і що буде виконувати, але й подають історичне тло і характеристику творів. Наталія і д-р Ігор Соневицькі слухали різних концертів — чelistки Наталії Хоми і її сестри молоденької піаністки Зоряни, також піаністки Етелі Чуприн, яка здобула в Будапешті третю нагороду на конкурсі ім. Ліста. Н. Соневицька передала награну на стрічці частину твору Ліста “Мазепа” у виконанні Етелі. Дуже цікавим був концерт оркестри Львівської консерваторії, на якому диригували студенти консерваторії Андрій Щур і Віктор Плоскіна. В загальному музична освіта в Україні на дуже високому рівні.

16 листопада відбувся авторський концерт Ігоря Соневицького у Львівській фільгармонії з участю капелі “Трембіта” під диригентурою Миколи Кулика. Присутні мали нагоду прослухати стрічку “Над Вавилонськими ріками”. У Львівській опері слухали “Запорожця за Дунаєм” і “Тоску”, яка була знаменито поставлена як з музичного, так і зі сценічного боку.

П’єси, виставлені в театрі ім. Заньковецької, були теж на високому професійному рівні. У Києві п’єса В. Винниченка “Гріх” була поставлена першорядно.

Закінчуючи, Н. Соневицька сказала: “Це зрозуміло, що політичні та економічні справи є дуже важливі, але не можна по-мачушиному трактувати нашу культуру. Пісня, народне мистецтво, музика зберегли національну ідентичність народу, а коли Україна утвердить свою незалежність, нам треба буде мати світової слави і рівня музиків, виконавців і мистців. Тому треба помагати”.

Нав’язуючи до музики, Христя Карпевич зі своєрідним чуттям виконала три пісні: В. Матюка “Крилець”, Р. Купчинського “Накрила нічка” і колядку “Вістку голосять”.

На закінчення Іриной Юрчук показав відеострічку з Києва перед референдумом, на якій ми бачили “політикантив” на вулицях. Було дуже цікаво побачити, як люди вільно переконували один одного, за кого треба голосувати.

Гості були задоволені, зворушені і вдячні, що почули і побачили так багато з різних ділянок життя України.

Зібрані датки на проєкт “Мама-86” в сумі 2 тисячі дол. голова Відділу Ніна Самокіш передала референтці суспільної опіки СУА Ліді Черник.

Гостям та членкам, які щедро підтримали цей задум 64-го Відділу, — щиросердечне спасибі!

Христя Навроцька,
пресова референтка 64-го Відділу

ЗАСВІЧЕННЯ ЯЛИНКИ ОКРУГИ НЬЮ-ЙОРК

У різдвяному часі цілий Нью-Йорк — в ялинках. Не відстає і українська дільниця — "давнтавн". 20 грудня 1991 р. в домівці СУА, як і щороку, відбулося святкове засвічення ялинки.

Вечером того дня зібралися союзнянки та гості в домівці біля ялинки. Голова окружної Управи Надія Савчук привітала присутніх — голову СУА Марію Савчак, о. Теодозія Ільницького, президента кредитівки "Самопоміч" Богдана Кекіша, голів відділів СУА та гостей, а потім у короткому слові підкреслила, що як попередніми роками засвічували цю ялинку з присвятою чи то політичним в'язням, чи дітям України, чи жінкам, так і сьогодні присвячуємо її вільній, ні від кого незалежній Україні. Вона закликала до посиленої праці, щоб допомогти Україні в її розбудові та старанні стати сильною європейською державою.

Дальшою програмою вела культурно-освітня референтка Стефанія Косівич. Вона попросила голів відділів вбрати ялинку власноручно зробленими прикрасами та заінтонувала "Бог предвічний". У програмі виступив оперний співак з України Роман Цимбала при акомпаньяменті піяніста з України Дмитра Поліщука. Редактор журналу СУА "Наше Життя" Ірена Чабан прочитала вірші — Р. Чорнобіля "Різдвяна містерія" і Р. Завадовича "Іде коляда до нас у гості". Маленька Лариса Гурін заспівала дві колядки — народну бойківську і "Хто ж по дорозі йде до Вифлеєму".

При каві й солодкому присутні сиділи ще довго — колядували та співали давні, призабуті пісні.

О.Ю.

ВЕСЕЛО ДІТЯМ У "СВІТЛИЦІ"

Багато цікавих імпрез відбувається у нашій суботній "Світлиці", що при школі українознавства у Дітроїті, Мишиген. А спонсорує її 53-ій Відділ СУА, референткою якого є Оля Іваницька. Учителькою "Світлички" є Оксана Федорович, а її помічницею — Люся Гриців.

Особливо цікавою була зустріч зі св. Миколаєм, який загостив до дітей "Світлички". Цього дня малеча чекала з нетерпінням. І ось дзвінок сповістив про прихід довгожданого гостя. Діти заспівали кілька пісень і виконали вправи, а св. Миколай роздав їм подарунки. Діти були раді і гарно забавлялися. Св. Миколай питав їх, чи чемні вони, хвалив, що вони так гарно співають і розмовляють по-українськи. Він побажав їм всього найкращого, поблагословив і жалував, що не може довше забавлятися, бо перед ним далека дорога в Україну, де на нього теж чекають мільйони українських дітей. Св. Миколай сказав, що передасть їм від дітей діяспори щирий привіт. На

прощання всі заспівали "О, хто, хто Миколая любить".

Наша "Рідна школа" і "Світличка" щороку влаштовують зустрічі зі св. Миколаєм. Це гарний звичай і ми стараємося не забувати про нього.

Недавно діти "Світлички" брали участь ще в одній цікавій імпрузі — святкуванні національного відродження України. Вони співали пісні, несли синьо-жовтий прапор.

Добре, коли є свідомі батьки, які посилають дітей до української "Світлички", яка дуже важлива у вихованні підростаючого покоління. Адже тут діти спілкуються зі своїми ровесниками, вивчають і розмовляють рідною мовою, усвідомлюють, що вони належать до великої нації, ім'я якій — український народ.

Оксана Федорович
вчителька "Світлички"

ПРОСФОРА 66-ГО ВІДДІЛУ СУА В НЮ-ГЕЙВЕНІ

Як і кожного року, 66-ий Відділ СУА влаштував Просфору 19 січня. У заповненій залі церкви св. Михаїла пролунала коляда "Бог предвічний" і о. Роман Големба молитвою відкрив наше свято. Голова Відділу Ірена Гладка, як завжди, дуже тепло і сердечно привітала гостей. Програмою свята провадила культурно-освітня референтка Відділу Лідія Фіцалович. Вона цікаво розказала про різдвяний сезон, що складається з серії свят: Свят-Вечір, Різдво, Новий Рік, Щедрий Вечір і Йордан. Описавши кожне свято, розповіла про звичаї, традиції, повір'я, вірування-забобони, зв'язані з цими святами. У цей час люди відживають духовно, ставляться більш привітно до себе, це віднова незлічимої споминів про минуле у рідній хаті і все це творить одне велике свято. "Ми щасливі, — сказала референтка, бо дочекалися, що над Україною засіяла зоря волі і весь український народ засів спільно до Святої Вечері і спільно залунала наша могутня коляда "Бог Предвічний".

Члени 66-го Відділу приготували традиційну їжу. Всі провели це свято в товариській атмосфері і задоволені. На закінчення референтка прочитала вірш Богдана Лепкого "На Святий Вечір", який промовив до нас усіх.

Всі датки призначено на харитативні цілі СУА.

Лідія Фіцалович

РІЗДВО В АКРОНІ

У неділю, 12 січня, о третій годині по полудні членки 7-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Акроні, Огайо, влаштували у залі церкви Святого Духа різдвяну зустріч.

Управа Відділу разом з членами церковного комітету гарно прибрали залю. На столах — вишивані серветки, у вазах — колоски пшениці, на сцені — традиційний "дідух", а на святковому столі — калач та свічки.

Програму відкрила голова Відділу СУА Орися Сілецька-Цибик. Вона привітала членок, їх родини та гостей, а потім коротко розповіла про українські святвечірні звичаї та традиції. Відтак вона попросила о. Володимира Волощука провести молитву та поблагословити їжу. Голова відділу почала різдвяну вечерю з просфори і побажала присутнім веселих та радісних свят.

Святвечірні страви приготували господарські референтки та членки Відділу.

По вечері Сальвина Іваницька віддеклямувала вірш Михайла Качалуби "Святвечірня зоря". Олена Мартинюк прочитала гумореску "Коляда і вінчання", за що присутні нагородили її щирими оплесками. На закінчення всі колядували та ще довго обмінювалися враженнями про цьогорічне Різдво, про події на Батьківщині та проголошення незалежності України.

Зібрано "коляду" на допомогу Україні в сумі 308 дол.

Сальвина Іваницька,
пресова референтка

У 1993 р. журналові "Наше Життя" сповниться 50 років. Своїми датками на Пресовий Фонд підтримаймо журнал та допоможемо гідно відзначити його золотий ювілей.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

З РІЗНИХ НАГОД...

Гонорар в сумі **25.00 дол.** за статтю "Забута Королева", поміщену в грудневому числі журналу "Наше Життя" складаю на Пресовий Фонд журналу.

Ольга Руденська

Щиро дякую членкам 22-го Відділу СУА в Чикаго за карточки і телефонічні побажання скорого видужання в часі моєї недуги. Як вияв вдячності складаю **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Іван Скубляк

On May 18, 1991 Olga and Sam Liteplo celebrated their fiftieth wedding anniversary. In honor of this occasion Olga and Sam have donated **\$25.00** to the Our Life Press Fund.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Лазарчук**, довголітньої членки СУА та колишньої членки Окружної Управи, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Окружна Управа СУА в Дітройті

На початку грудня 1991 р. упокоївся брат нашої членки **бл.п. Джан Воробель**. В його пам'ять складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 93-го Відділу

Замість квітів на свіжі могили наших членок **бл.п. Анни Кутіяньської** і **бл.п. Ольги Слотюк** складають **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

членки 97-го Відділу

У світлу пам'ять дорогого професора і приятеля **бл.п. Осипа Гулея** складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Олена Гентіш-Брехун і Роман Брехун

Замість квітів на свіжу могилу дорогої **Марії Ганас** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" та на могилу дорогого приятеля **В. Магоцького 30.00 дол.**

Ірена Щербанюк

В пам'ять **бл.п. д-ра Івана Білоскурського**, батька членки 29-го Відділу СУА в Чикаго Оксани Ванджури і Ліді Балабан, складають на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" по **20.00 дол.** **Оксана Марчук** і **Ліна Басюк, 15.00 дол.** **Анастасія Хариш.**

Замість квітів на свіжу могилу **Ангелини Зенко-Шевчик**, родом зі села Куцаби, Україна, довголітньої активної членки 100-го Відділу, колишньої голови суспільної опіки Відділу, що відійшла у вічність 23 травня, 1991 року складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Управа і членки 100-го Відділу

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Романа Миколаєвича** складає на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" **20.00 дол.,**

Тамара Орловська

Складаю **20.00 дол** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" в пам'ять **Кори Геддіс.**

Надя Касіячук

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Володимира Поповича** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а дорогій п. Юстині і дітям висловлюємо глибокі співчуття.

Зіна й Ігор Раковські

В першу річницю смерті мужа і батька **бл.п. д-ра Романа Осінчука** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля складають **1,000.00 дол.**

Лідія і Юліяна Осінчуки

Замість квітів на могилу **бл.п. Стефанії Супінської**, матері нашої членки Лідії Марковської, на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля через 59-ий Відділ СУА зложили 650 дол., в тому числі: **по 100.00 дол.** — Адам і Лідія Марковські, Іван Марковський; **по 50.00 дол.** — Юрій Подоляк, Мирослав і Христина Лисобей; **по 25.00 дол.** — Андрій і Лідія Лемішки, Петро і Володимира Войтовичі, Тарас Хархаліс, Дарія і д-р Дмитро Кострубяки, Іван і Таїса Коржі, д-р Любомир Баб'як, Юрій і Марія Котики; **по 20.00 дол.** — Осип і Надія Зінкевичі, Володимир і Ольга Сушкови, Стефан і Стефа Поліщуки, Василь і Ольга Коржі; **15.00 дол.** — Ярослав і Лідія Шавяки; **по 10.00 дол.** — Ярослава Совган, Анна Поліщук, Осип і Анна Стельмахи, Валя Снігура, Степан Попечерний, Ганна Самутин, Оксана Калиновська, Іван і Люба Раді. Управа і членки 59-го Відділу висловлюють глибокі співчуття п. Лідії з родиною.

ПОДЯКА СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СУА

Щиро дякуємо всім жертводавцям — громадянам, членам СУА, які підтримують фонди, створені при суспільній опіці, особливо Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля та Фонд суспільної опіки — Поміч Україні.

У вересні 1991 р. започатковано нову допомогову акцію, пов'язану з проектом "Мама-86". Це є Київська організація, створена під егідою "Зеленого Світу". Організація об'єднує матерів, діти яких народилися і зростають в Києві, зоні екологічної катастрофи. Великою потребою є вітаміни, медикаменти, овочі для харчування дітей. Вирішено провести збірку якраз тих продуктів, а також грошові пожертви на закуп і оплату пересилки.

В жовтні 1991 р. навантажено на два кораблі — "Сейбер" і "Проджект Голл" — певну зібрану кількість та далі ведеться підготовка до наступних висилок. Стараємося підшукати нові джерела та спосіб, в який доставити поміч СУА до наших потребуючих рідних, особливо для дітей, щоб користали з нашої помочі.

Звертаємося з проханням до членства та жертвених громадян працювати в тому напрямі у Ваших місцевостях, звертатися до лікарів, які дуже радо помагають, чи осіб, що працюють або знають когось у фірмах, де можна одержати чи закупити по зниженій ціні таку допомогу. По точніші інформації просимо звертатися безпосередньо до референтки суспільної опіки.

Мусимо бути свідомі того, що наша допомога не є лише одноразовою, а запланована на дальшу мету, тому Ваша співпраця, а головно фінансова підтримка фондів при суспільній опіці, дасть нам змогу приєднатися до загальної допомоги нашим потребуючим на Україні. Звертаємося до членства СУА співпрацювати з нами спільно, щоб не роздрібнювати нашої помочі, а помагати як цілість від Союзу Українок Америки.

Подаємо список жертводавців, що зложили пожертви на фонди при суспільній опіці:

ПОЖЕРТВИ НА ФОНД МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ І МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Володимира і Стефан Сливоцькі, Нью-Йорк	... 2,500
д-р Ірена Сайкевич (через 84-ий Від.) 1,000
д-р Олександра Школьник (через 7-ий Від.) 1,000
Андрій і Віра Косовичі 500
д-р Осип і Лариса Магун-Гурин (через 1-ий Від.)	500
д-р Ігор і Олександра Магуни (через 1-ий Від.)	.. 500
Віра Дорота 100
Борис Галаган 100
Іван і Галина Лобеї 100

Батьки дітей садочка	
у Воррені, МІ (через 76-ий Від.) 75
Вікторія Лехняк 50
Оля Ганушевська (через 47-ий Від.) 50
Ірена Рушинська (через 38-ий Від.) 50
Юрій Кобзар з родиною (через 95-ий Від.) 50
С. Олексів (через 95-ий Від.) 25
Стефанія Сторожинська (через 65-ий Від.) 20
Ліпчус, внук Йосифи Волошин, членки 1-го Від.	15
Валентина Яроцька 5

Відділ	дол.
1 1,689
28 1,335
33 1,130
116 1,000
56 1,000
7 661
119 635
21 578

4 520
47 505
118,93 по 500
12 400
35 370
82(дохід з імпрези	
"Чорнобиль — від—	
крита рана України"	370

88 325	24 173
102 265	62 170
49 (з льотерії) 225	86 163
92 215	106,8 по 150
70 200	89 100
59 187	57 80
65 175	52 75
95 (з льотерії) 175	75 50

СУСПІЛЬНА ОПІКА — ПОМІЧ УКРАЇНИ

Ірина Кашубинська (через 33-ій Від.) 500
Ірена Цапар 500
д-р Євген Гіль 200
Олена Мартинюк (замість святочної коверти) 60
Іванна Петик (замість святочної коверти) 20

33-ий Відділ 1,000
76-ий Відділ 500
57-ий Відділ 490
84-ий Відділ 170

СПРОСТУВАННЯ

У статті "Забута Королева" Ольги Руденської ("Наше Життя", грудень 1991) було сказано, що твір Наталени Королевої "Quid Est Veritas", мабуть, без її відома у 1961 р. видало одне із видавництв в Чикаго. Редакція одержала

листа, в якому пані Любомира Денисюк-Палій пояснює, що видавництво Миколи Денисюка мало договір з авторкою про видання цієї книжки.

Редакція

НОВА АКЦІЯ — ЗБІРКА ВІТАМІНІВ, МЕДИКАМЕНТІВ,
СУХИХ ОВОЧІВ
Висилка в жовтні 1991 р.:

Округа Дітройт — сухі овочі
4-ий Відділ — 11 пачок вітамінів і сухих овочів
28-ий Відділ — сухі овочі
70-ий Відділ — 11 пачок вітамінів і сухих овочів
86-ий Відділ — 4 пачки сухих овочів
18-ий Відділ — 2 пачки сухих овочів
30-ий Відділ — вітаміни
Галина Оберишин (через 83-ий Відділ) — 7 пачок
родзинків

д-р Ігор Савчук (через 83-ий Відділ) — 5 пачок ме-
дикаментів — антибіотиків.

Ще раз всім жертводавцям складаємо щирю по-
дяку за їхні пожертви та за довір'я і співпрацю. Рівно
ж дякуємо всім, хто складає пожертви з різних на-
год, які поміщуємо на сторінках журналу СУА "Наше
Життя".

Лідія Черник,
референтка суспільної опіки СУА

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА
за час від 1 жовтня 1991 до 31 грудня 1991 р.

20,000.00 дол. — Микола і Марія Бойчуки (86);
5,000.00 дол. — Стефан і Володимира Сливоцькі (64);
2,038.59 дол. — НН, Н. Дж. (86);
1,135.00 дол. — 33-ий Відділ СУА;
1,000.00 дол. — Катерина Федоришин (47);
700.00 дол. — Стефан і Ольга Приймаки (86);
525.00 дол. — Євген і Ольга Гаврилюки (22);
по 500.00 дол. — Михайло і Ольга Ковальчуки (17), Стефан
і Павлина Олексіви (89), Ірина Охримович (86), Олена Папіж
(81), Пластовий Курінь "Червона Калина", Н. Дж., Відділ
"Самопоміч" Пассейку (70), д-р Богдан і Богданна Худьо
(28);
495.00 дол. — д-р Микола Гнатик (102);
420.00 дол. — д-р Стефан Стецура (33);
по 400.00 дол. — Іван і Софія Головки (11), Богдан і Анна
Кравчуки (86), Галина Чорний (86), 102-ий Відділ СУА;
380.00 дол. — Стефан і Олена Гіби (82);
370.00 дол. — Петро і Ольга Кулиничі (119);
по 350.00 дол. — д-р Ігор і Ксеня Гапії (86), д-р Павло і
Ірина Джулі, Андрій і Христина Козаки (86), Марта Рудик
(108), Сестрицтво Серця Христового, Йонкерс, Теодозій і
Ольга Зазулі (83);
320.00 дол. — 28-ий Відділ СУА;
305.00 — д-р Юрій і Міля Русини (33);
по 300.00 дол. — Степан і Надія Гробельські, Ольга Жов-
нірович (47), Пластовий Курінь "Степові Відьми", Австра-
лія, Олександра Школьник (33), 86-ий Відділ СУА,
275.00 дол. — Стефан і Іванна Рожанковські;
по 250.00 дол. — Баль дебютанток (29), д-р Микола і Христина
Баранецькі (86), Марія Галушка (91), Микола і Лідія Гички
(86), Орест і Марія Коропеї, Кн., Вільма Малкович (86),
Мирон Панасюк, Миш., Українська Федеральна Кредитівка,
Рочестер (47), Марія Смішкевич (86), Олександр й Ірина
Ховайли (62), Роман і Анна Чорнобілі (47), Андрій Чорнобіль
(47), Юрій Чорнобіль (47), 30-ий Відділ СУА, 93-ий Відділ
СУА;
245.00 дол. — Юрій і Оріся Яцусі (98);
244.19 дол. — Українське Медичне Товариство, Монреаль,
(БУК);

225.00 дол. — Анна Король (119);
220.00 дол. Стефан й Ірена Старожитники (65);
по 210.00 дол. — Михайло і Михайлина Барани (89), Марія
Гавалко (33), Йосиф Ліщинський, Олександр й Іванна
Чайки (33);
по 205.00 дол. — Петро і Марія Лещишини (47), Микола
Марущак (33), Люся Медицька (33)
по 200.00 дол. — "Будучність" (Дітройт), д-р Ірена Васінчук
(102), д-р Іван і Марія Галії (20), Ліга Українських Като-
лицьких Жінок, Монреаль (БУК), Марія Савицька (64),
Василь і Галина Тіри, Миш., д-р Марія Фішер-Слиж, Канада,
Стефан Чучук (74), 74-ий Відділ СУА, Ірена Кливак (70);
106-ий Відділ СУА, 121-ий Відділ СУА;
180.00 дол. — 99-ий Відділ СУА;
165.00 дол. — 24-ий Відділ СУА;
150.00 дол. — Лариса Самотовка (97);
120.00 дол. — д-р Євген і Ніля Стецьківи (49);
по 110.00 дол. — Ярослав і Надія Бігуни (28), Мирослава
Граб (86);
по 100.00 дол. — Лідія Бук, Па., Оксана Ванджура (29),
Андрій і Ярина Гарасовські (29), Наталія Даниленко, Па.,
Михайло Моцьо (33), В світлу пам'ять Іванни Бачинської,
Михайло Світлик (33), Тед Сеняк (33), 57-ий Відділ СУА,
75.00 дол. — Дарія Хухра (89);
по 50.00 дол. — Володимир і Катруся Воловодюки (86),
Анна Еплгейт (86), проф. Іван і Галина Лобаї, Галина
Шембель;
по 20.00 дол. — Марія Душник (72), Іван і Любомира Мокії
(99);
15.00 дол. — Ярослав Бобинський,
по 10.00 дол. — Людмила Машталір (Австралія), Тетяна
Рішко (92).

Щиро дякуємо,

Оріся Яцусь,
скарбничка комісії стипендій СУА

У двадцяту річницю смерти чоловіка і батька **бл. п. Володимира Бука** пересилаємо **100.00 дол.** на Стипендійний фонд СУА для Бразилії.

Ліда, Аскольд, Арета Буки, Філядельфія

У другу річницю відходу у вічність **бл. п. Ірени Федів** складаємо **250.00 дол.** в її пам'ять на Стипендійну Акцію СУА через 86-ий Відділ.

Вільма та Августин Малковичі, Воррен, Мі.

Замість квітів на могилу **бл. п. Ірени Гребеняк** складаємо **20.00 дол.** для сиріт Жосени та Роберта Когутів у Бразилії.

Любомира й Іван Мокії, Вотервліт, Н.-Й. (99)

У п'яту річницю відходу у вічність **бл. п. Інж. Юліана Охримовича** пересилаємо **500.00 дол.** через 86-ий Відділ СУА на продовження навчання для наших стипендіатів у Бразилії.

Орися Охримович з родиною, Н.-Дж.

Як і минулими роками, пересилаємо **495.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА через 102-ий Відділ СУА від д-ра Миколи Гнатика (СРА), із неприйнятих гонорарів за податкові звіти. Щиро дякуємо д-рові Гнатикові.

Марія Лібер, голова 102-го Відділу СУА

I hereby send my contribution of **\$1.000.00** in memory of my beloved sister. **Anne Fedoryshyn**, for continous education

and sponsorship of the children under the care of Sisters of St. Basil in Brazil and a seminarian.

Katherine B. Fedoryshyn, Rochester, NY (47)

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ольги Заремби**, довголітньої членки 24-го Відділу СУА, довголітньої референтки суспільної опіки Округу Н.-Дж., членки комісії Суспільної Опіки при Головні Управі СУА та довголітньої спонсорки через Стипендійну Акцію СУА, на продовження навчання її стипендіятці зложили: **100.00 дол.** — Богдан і Анна Кравчуки; **25.00 дол.** Данило та Люба Більовщуки; **20.00 дол.** — Юрій та Орися Яцусі, по **10.00 дол.** — Віра Мицьо, Тетяна Рішко. Разом: **165.00 дол.** Мужеві, Вельмишановному редакторові Ярославові Зарембі, дочці Зірці Філіпчак з родиною та синові Богданові висловлюємо сердечні співчуття. Нехай ця стипендійна китиця відкриє двері ще одній молодій людині, долю якої **бл. п. Ольга Заремба** завжди мала на серці, на кращу майбутність!

*Семінарія Оо. Василіян Св. Йосифа. Прудентополіс, Бразилія.
St. Joseph's Seminary, Prudentopolis, Brazil.*

Прудентополіс, Бразилія, 7 листопада 1991 р.

Шановна і дорога пані Анно Кравчук!

Пишемо цього листа, щоб висловити вам найщирішу подяку за доброту і за старання для нас, семінаристів.

Завдяки спонсорам і за Вашим посередництвом всі ми, стипендіяти, можемо спокійно їхати на вакації, бо наше перебування у семінарії є оплачене.

Ми вже склали іспити і від'їжджаємо на довгі вакації, що триватимуть аж до лютого. Всі ми, Богу дякувати, перейшли до вищих клас, а деякі вже закінчили семінар і підємо за своїм покликанням.

Бажаємо Вам веселих та радісних Різдвяних Свят і щасливого 1992 року!

Завжди вдячні семінаристи, якими Ви опікуєтесь

Стипендисти:

Марко Андреів,
Сергій Босий,
Генезій Шельський
Луїз Дума,
Елізій Горбузь,
Йосиф Юлик,
Йосиф Кадлубіцький,
Іриней Кожура,
Іван Кречківський,
Арсеній Крефер,
Тарсикій Крефер,
Ісає Кушнір,
Карло Лещук,
Емілій Михальчишин,

Теофіль Михалишин,
Василь Музика,
Микола Присяжнюк,
Самуїл Семчишин,
Афонсо Синакевич,
Методій Тихий

Спонзори:

Микола Мілянчик,
Роман Колтунюк,
А. М. Уляна Климишин,
Володимир Остап'як,
Анна Андріюк,
Дмитро Кецман,
Маріянна Мисишин,

Ярослав Яцковський,
М. і Ю. Лози,
В. і О. Магуни,
Українське Католицьке Братство
св. Михаїла, Гартфорд, Конн.,
Ірина Охримович,
35-ий Відділ СУА,
д-р Люба Стефанівська,
Степан Матковський,
Нестор Червінський,
О. і О. Кузьми,
Софія Дусанівська,
М. і М. Бойчуки,
Анна Скібіцька.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд **Анни Байко і Миколи та Марії Стиславичів 200.00 дол.** зложила **Оксана Байко**.

На новозаснований Тривалий Фонд ім. **Володимира і Євгенії Колців 5,000.00 дол.** зложили **Нестор і Магда Колців**.

На Тривалий Фонд **Анни Тинської і Мартина Фенчинського 20.00 дол.** зложила **Катерина Задорецька**.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

10,000.00 дол. — д-р Володимир і Дарія Гойдиши;
2,200.00 дол. — СПС Інтернешенел, дорівнюючи пожертву Ігоря і Роми Гайдів;
по 1,500.00 дол. — д-р Олег і Софія Кудрики, Аркадій Муляк-Яцківський, д-р Ігор і Олександра Магуни;
по 1,000.00 дол. — 72-ий Відділ СУА, д-р Петро і Леся Гої, Василь і Брігіта Сосяки, Мирон і Ольга Гнатейки, д-р Омелян і д-р Тетяна Антоновичі, д-р Стефан і Тамара Томківи, Теодор Байко, вшановуючи 50-ту річницю подружжя Сема і Ольги Літеплів;
800.00 дол. — Мирослав і Люба Прокопи;
по 500.00 дол. — Роман і Марія Борковські, Рома Шуган, Анна Маркович і Меланія Банах, 93-ій Відділ СУА, Андрій і Віра Косовичі;
400.00 дол. — Данило Кашмір;
по 250.00 дол. — Богдан і Богданна Витвицькі, Осип і Анна Іваніві, Адріян Долинський, Софія Михайлишин;
по 200.00 дол. — Олег і Христина Декайли, Стефан й Іванна Рожанковські, Віра Менчінська, Ігор Таран, 33-ій Відділ СУА, Андрій і Марта Бачинські, Василь і Марія Бахіри;
190.00 дол. — American Express, дорівнюючи пожертву Ореста і Лідії Глютів;
150.00 дол. — 8-ий Відділ СУА;
144.00 дол. — 102-ий Відділ СУА;
120.00 дол. — БФ Гудріч Корп., дорівнюючи пожертву Нестора Шуста;
по 100.00 дол. — Стефан і Анна Секрети, Богдан і Лідія Гайдучки, Ірина Филипчак, Мері Боднар, Роман М. Фенчинський, д-р Стефан Стецура, Маркіян і Люба Онуферки, Антін Гнатишин, Вячеслав А. Цетенко, д-р Осип Данко;
по 50.00 дол. — Марія Крижанівська, Лариса Мартинюк-Гладка, д-р Трувор і д-р Христина Кузьмовичі;
по 25.00 дол. — Богдан і Любомира Кутні, Іван Павлів, Володимир Лечман;
20.00 дол. — Володимир і Анастасія Мерешаки;
15.00 дол. — Атанас і Катерина Кобрини;
по 10.00 дол. — Марія Лібер, Павла Підляк;
по 5.00 дол. — Луція Крук, Іванна Головата, Михайло Білик, Петро Процик, Петро Бабій, Володимир Гриб, панство В. Тузоворські;
4.00 дол. — Мері Щебело.

ЗАГАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

2,250.00 дол. — Богдан і Лідія Гайдучки;
по 1,000.00 дол. — д-р Осип Данко, Тит і Софія Геврики;
750.00 дол. — ансамбль "Промінь";
по 500.00 дол. — д-р Осип Данко на виставку П. Холодного, д-р Богдан і Олександра Богданіві;
200.00 дол. — Орест і Лідія Білоуси;
150.00 дол. — Ірена Твердохліб;
по 100.00 дол. — Роман і Зірка Воронки, Українська Культурна Організація в Данбері, Кон., Іван Пелех як різдвяний подарунок для сина Джеймса Пелеха, Іван Бац, Осип Гуцал, Антін Ф. Суес, єпископ Василь Лостен, Михайло і Ольга Мочули, Володимир і Уляна Дячуки, Оксана Городецька, проф. Іван і Галина Лобаї, Софія Гулік, на Музейний Колекційний Фонд — Анна Андрюк, Ярослав Бігун;
90.00 дол. — Міра Мандзюк;
по 75.00 дол. — д-р Стефан і Луція Дудяки, Оксана Лодзюк;
67.00 дол. — 10-ий Відділ СУА
по 50.00 дол. — Іванна Жовнір, д-р Олег Слюзар, д-р Юліяна Осінчук, Наталія Слюзар, Зенон Антоняк, Євген і Євгенія Івашків, Євдокія Блавацька, д-р Дмитро і Дарія Кострубяки, Люба Мрилоцька, Павло Німець, Леонід і Валентина Пахолоюки, Ганна Кухар;
40.00 дол. — Стефан і Роксоляна Місілі;
35.00 дол. — 91-ий Відділ СУА;
30.00 дол. — Стефан і Павліна Олексіви;
по 25.00 дол. — Софія Задорецька, Н. Масюк, Олександр і Марта Стефанюки, Самуел і Лариса Гогани, Галина Коленська, Лідія Осінчук, Петро Яросевич;
по 20.00 дол. — Юрій і Оксана Мельниковичі, 83-ій Відділ СУА, пані Никорчук, Лідія Одежинська, Микола й Ірена Шпетки;
16.00 дол. — 19-ий Відділ СУА;
15.00 дол. — Микола Степаненко;
по 10.00 дол. — Ірена Твердохліб, Болеслав Чайковський, Марія Білінська, Ірена і Богдан Чайковські, д-р Роман і Стефанія Барановські, Наталія Пеленська;
по 5.00 дол. — Петро і Реа Грицаки, пані Никорчук, Пилип Жолондек.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу **бл.п. Антона Дербіша 50.00 дол.** на Український Музей складають **Богдан і Таня Осадци**.

Замість квітів на могилу **сл.п. д-ра Теодора Кокорудза**, судді у Сокалі, **30.00 дол.** на Український Музей складають **Меланія Кокорудз та Марта Кокорудз-Левецька**.

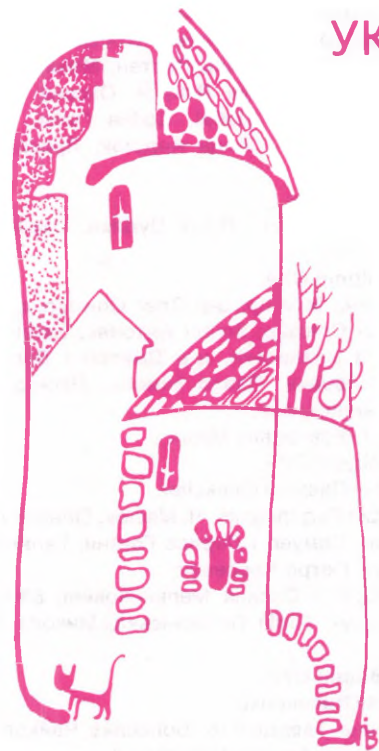
В пам'ять **бл.п. д-ра Богдана Цимбалістого** — почесного голови Управи Українського Музею в Нью-Йорку і батька нашої членки Ксені Кузьмич — на Будівельний Фонд Музею **100.00 дол.** складає 78-ий Відділ СУА у Вашингтоні.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Богдана Цимбалістого** на Український Музей в Нью-Йорку **100.00 дол.** складає **д-р Ольга Надяк**.

У світлу пам'ять **бл.п. д-ра Богдана Цимбалістого** (на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку **100.00 дол.** складають **д-р Олег і Софія Кудрики**.

50.00 дол. в пам'ять вуйка **бл.п. д-ра Петра Кулиняка та бабусі і дідуся Катерини і Іллі Кулиняків** на Український Музей складає **Євгенія Обраца**.

УКРАЇНА — РІДНА МАТИ

"Учіться, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь,
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає..."

Так навчав Тарас Шевченко,
І кожний з нас знає,
Що без книжки, без науки
Не буде нам волі.
Україна не добуде
Щасливої долі...
Тож учімося посполу
Чужого і свого
І шануймо "Рідну Школу",
Скарбу дорогого.
"Бо хто матір забуває,
Того Бог карає",

Так навчав Тарас Шевченко
І кожний з нас знає,
Що та мати — рідна мова,
І Церква і Віра,
Пісня гомінка, чудова
І сердець офіра...
То преславні отамани,
І козацтво добре.
Князі наші і гетьмани,
Повстанці хоробрі...
Рідна мати — то звичаї
І прадавня ноша,
Небо синє і безкрає,
Пшениця хороша...
Пахощі квіток і м'яти,
Соняшника, рути...
Україно! Рідна мати!
Тебе — не забути!

ОЛЬГА ГАЄЦЬКА

БАБУСИНА УКРАЇНА

Час — це такий пан, що котить дні за днями і важко його зупинити. Не зупинили його і пані Лідія з Мартусею. Як тільки перші осінні листочки почали спадати на землю, вони приїхали на Україну.

На летовищі у Львові зустріла їх велика родина бабусі, мами й татка. Малий чотирирічний Андрійко деклямував вірш, приготований на їх привітання. Марта ще не здавала собі справи, що з нею діється, але відчула, що ті люди якісь близькі її серцю. Бабусина сестра Олена, колись красуня, сьогодні, хоч старша і сивоволоса, все ще була дуже гарна. Її доні та внуки — молоді дівчата і хлопці, тітки і кузени, яких бачила на фотографіях у бабусиній комоді в "українській шухлядці", тепло і щиро їх вітали.

Коли їхали вулицями Львова, пані Лідія завважила невдоволення на обличчі улюбленої внучки і сказала:

— Пригадуєш, Мартусю, коли ми з тобою говорили про місто Львів, де народилася й виросла твоя мама, я згадувала тобі, що воно тепер запущене, знищене війною і злою господаркою наших ворогів. Мені теж прикро дивитися на порожні крамниці, на понижені будинки, але вірю, що це зміниться.

Марта з увагою дивилася на синьо-жовті прапори, що майорили на ратуші, оперному театрі та інших головних будинках Львова, зовсім так, як на картці, яку бачила вдома, коли наше військо у визвольних змаганнях здобувало Львів.

"О Боже мій, чи це правда, чи мені сниться!" — подумала Марта, коли у неділю стояла з заплаканою бабунею і кузинкою Орисею в церкві святого Юра. Марта ще ніколи не бачила такої маси людей, що була в церкві й на площі біля неї. Їй здавалося, що вона бачить велику постать з довгим сивим волоссям і бородою, як на картині, і виразно чує ті самі слова, які деклямував її старший товариш Влодко:

*У храмі Божім тихо стало,
З плит кам'яних біля престола
Постать піднялася велика
І поплили слова:
"Народе мій, вір моєму слову!
Мої ви браття, сестри, діти,
Моя любове, мій ти світе,
Над попелища і могили
Здійметься ясний, сніжнокрилий
Дух правди й волі,
Бо мусить, мусить побідити
Добро і правда на землі".*

Пані Лідія пояснила Марті, що саме в цей день під церквою святого Юра перший раз після п'ятдесяти років відбулося свято українського війська, яке ще за часів козаччини було під опікою-покровом Божої Матері. То-

му вони побачили там молодих хлопців у козацьких строях і уніформах Січових Стрільців, вбраних на згадку про славних предків. Марта знала багато про українських вояків і була горда, що в їх родині були Січові Стрільці, вояки Української Повстанської Армії та Української Дивізії, і знала, що всі вони хотіли здобути Україні волю. Чорноока дівчина Орися, що була на п'ять років старша від Марти, стиснула її за руку і сказала: "Запам'ятай собі, що ми, молодь України, хочемо продовжувати працю наших славних предків, поки не здобудемо самостійної і незалежної держави. Чи ти бачила як наші студенти голодують на вулицях Львова? А ще побачиш їх набагато більше у Києві. Вони домагаються прав для своєї Батьківщини. Тобі ще може важко тепер все це зрозуміти, але вірю, що скоро зрозумієш". Марта, хоч ще всього цього не могла сприйняти, але знову згадала вірш, який деклямував Влодко, і подумала, що напевне блиск у чорних очах кузинки Ориси, що так дуже нагадувала Марті її маму, — це був той "дух правди і волі".

Продовження в наступному числі.

ІВАН СВАРНИК

ЧИ ВСІ СПЛЯТЬ?

Перед сном Оленка просить,
Щоб мамуся мила
Їй негайно — отакенне! —
Яблуко купила.

— Пізно, доню, ніч надворі, —
Відповіла мати, —
Всі яблука уже давно
Полягали спати.

— Вибачай мені, мамусю, —
Голову морочу,
То маленькі полягали,
Я ж велике хочу!

"Левеня". Львів, 1990

Рисунки Ірини Погрібної
(Івано-Франківськ)

Господи забуди

ІННА ЧЕРНЯХІВСЬКА — АКТОРКА, СПІВАЧКА Й ГРОМАДЯНКА

З піснею на устах народ величає Господа, з піснею на устах іде в бій за своє буття, піснею виявляє трепет радості від новонародженого життя і в пісні виливає жаль за рідними і близькими, що навіки відійшли. І тепер, коли недавно померла близька нам людина **Інна Черняхівська**, що виспівувала свою душу чи то в драматичних аріях клясичних композицій, чи виявляла свою тугу за рідним краєм у творах українських композиторів, бринить в уяві-спогаді й тепер її вишкolenий голос — дзвінке сопрано.

Пройшла своє життя незабутня Інна з піснею на устах, а її зажурений погляд говорив, що з піснею легше долати визначені долею шляхи...

Народилася вона на Чернігівщині в родині військовика полк. А. Шиманського, 84 роки тому. Обдарована сильним мелодійним голосом, музичністю, а також вродою й імпульсивною поставою, вибрала вона вокально-музичну професію як свою кар'єру, хоча в умовах підсов'єтського побуту було дуже тяжко це здійснювати.

Закінчивши середню школу, не відразу змогла вступити в Київську

консерваторію. Перешкодою було не-пролетарське походження, минуле батька старшини петлюрівської армії. У розмові Інна не раз згадувала з вдячністю і видимим зворушенням про те, як її мати, бл. п. Марта Шиманська, при великій матеріальній скруті дбала про лекції для улюбленої доні. Добре підготована приватними лекціями музики і з вродженим вокальним талантом, Інна вступає таки до консерваторії в Києві, студіює й закінчує з великим успіхом. Роки 1920-ті й 1930-ті в Україні ніяк не сприяли розвиткові її співочої кар'єри.

Военна хуртовина, а у висліді її повернення в країну давніх займанців, спричинилися до еміграції родини Шиманських, а тоді вже й, одруженої з інж. Євгеном Черняхівським, Інни з сином Олександром. Перший етап — це Німеччина повоєнних років. Отож в 1945 і 1946 рр. відбуваються перші таборні концерти, а в 1946 р. запрошує Інну Черняхівську Німецька музична асоціація до участі в концерті з клясичною програмою. В результаті успішних виступів Інна Черняхівська стає членом факультету Музичного інституту в Ерлангені, де провадить вокальну класу.

Після переїзду до табору в Регенсбурзі Інна Черняхівська виступає часто як улюблена співачка на українських імпрезах в 1946-1949 роках. Після переїзду до Америки в 1950 р. осідком її стає Філядельфія, де, виступаючи на громадських імпрезах, дає вдовolenня слухачам своїм вишкolenим лірично-драматичним сопрано. Переглядаємо програмки концертів, рецензії, подяки — пожовклі сторінки, що свідчать про інтенсивне мистецьке життя та про живе сприймання виступів надхненої співачки. Коронними її аріями були: арія Аїди з одноіменної опери Верді та в українських операх — арія Оксани в "Запорожці за Дунаєм" і Наталки в "Наталці Полтавці". Перед нами давня афіша "Оперного ансамблю": в 30-ліття праці режисера Б. Грінвальда — арію Аїди виконує Інна Черняхівська. Залюбки виконувала вона також драматично піднесене "Аве Марія".

В 1962-1964 роках Інна Черняхівська була директором Українського Музичного Інституту, відділ у Філядельфії, а постійно вела свою вокальну класу в рамках інституту. Була також диригентом жіночого ансамблю 10-го Відділу СУА у Філядельфії. Залюбки співала в хорі св. Покровської парафії від часу її оснування в 1950 р.

Від 1950 р. до 1991 р. включно Інна Черняхівська була діяльною член-

кою 20-го Відділу СУА ім. Олени Теліги у Філядельфії. У її 80-ліття цей Відділ відзначив її ювілей на місячних сходинах.

Інна Черняхівська до кінця свого, багатого в творчу працю, життя живо цікавилася подіями в Україні. Саме розмовою про наближення референдуму і турботами з цього приводу закінчилася наша остання розмова декілька днів перед тим, як мисткиня сцени і вокалу стала перед маєстатом смерті 8 листопада 1991 року.

Вічна їй пам'ять!

Н.П.

З великим смутком прощали членкині 78-го Відділу СУА свою подругу по праці **Орисю Ірену Держко**, з дому Бикалович, яка відійшла від нас у вічність 26 серпня 1991 року. Орісія приїхала до Вашингтону з Чикаго і незабаром вступила до нашого Відділу. Була завжди охоча до праці, хоч вже боролася з жахливою хворобою пістряка грудей.

Орісія Ірена народилася 7 листопада 1920 року у Львові. Батько помер в ранньому віці і виховання Орісії та її молодшої сестри Люби припало мамі. Середню школу Сестер Василіянок закінчила в 1939 році. В тому ж році вступила на Фармацевтичний Відділ Медичного Інституту, який закінчила в 1943 році зі ступенем магістра фармацевтики.

Одержала працю в Стрию і переїхала туди. Однак, довго не прийшлося перебувати в Стрию, бо вже в липні 1944 року наближався фронт і, не будучи в змозі дістатися назад до Львова, почалася її мандрівка по чужині.

Кінець війни застає її недалеко Авґсбургу, у Баварії. В 1948 році вийшла заміж і присвятила своє життя вихованню двох дітей — сина Зенка та доні Люби. В Чикаго, де родина осіла після приїзду до Америки, Орісія стала членкою СУА та Пласт Прияту. В 1982 році хвороба не заломила її, і вона боролася з нею до 1991 року, коли вже фізично не стало сил. Вічна їй пам'ять!

Ліда Яросевич,
пресова референтка 78-го Відділу СУА

ВІД РЕДАКЦІЇ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Просимо всіх дописувачів "Нашого Життя" посилати до редакції тільки оригінали дописів чи статей. Згідно з журналістичною практикою не подається копій статей, що були поміщені, чи переслані до інших газет чи журналів. Для кожної газети, чи журналу треба писати окрему вістку або статтю. Будемо вдячні, коли пресові референтки чи дописувачі будуть придержуватися тієї засади.

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати невічливих, образливих для кого-небудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 674-5508. Адміністрація: (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003 Fax: (212) 254-2672

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

86-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ В НЬЮАРКУ

Загальні збори 86-го Відділу СУА ім. Олени Теліги в Ньюарку, Нью-Джерзі, відбулися 19 січня 1992 року.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Мирослава Граб, заступниця голови — Лідія Гайдучок, протоколярна секретарка — Катерина Воловодюк, кореспонденційна секретарка — Олександра Стебельська, скарбничка — Таїса Турянська.

Референтки: організаційна — Оксана Стеранка, культурно-освітня — Уляна Тимкевич, імпрезова — Марія Полянська, суспільної опіки — Віра Мицьо, стипендій — Анна Кравчук, музейна — Ольга Гнатейко, пресова — Наталія Змий, господарські — Лідія Величковська, Наталія Сигіда, "Нашого Життя" — Таїса Турянська.

Олександра Стебельська,
кореспонденційна секретарка

1-ИЙ ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Річні загальні збори Відділу відбулися 8 грудня 1991 року. Головою зборів була Оля Сливка, секретаркою — Стефанія Семущак. Окружну управу презентувала Стефанія Косович.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Лідія Магун, заступниця голови — Люба Дармограй, протоколярні секретарки — Стефанія Се-

мушак, Соня Костюк, кореспонденційна секретарка — Анна Серант, скарбничка — Стефанія Гуменюк.

Референтки: організаційна — Дарія Чижик, культурно-освітні — Іванна Мачай, Наталія Мітрінга, імпрезові — Дарія Мудра, Катерина Недогода, виховні — Марія Качунь, Оля Готрович, суспільної опіки — Соня Вацик, Єва Гарайда, пресова — Марія Мотиль, мистецька і музейна — Анна Наташа, господарські — Дуся Кріль, Оля Кузьмин, Мирося Федюк, Анна Кусьнірчук, фестивална — Катруся Папуга, зв'язків — Соня Костюк.

Контрольна комісія: Леся Гой, члени — Анна Чехович, Марія Федірко, Стефанія Гнатченко, Марія Михайлів.

Марія Мотиль,
пресова референтка

ПОПРАВКИ ДО ПОПЕРЕДНІХ ЧИСЕЛ "Н.Ж."

У лютому числі "Нашого Життя" сталися помилки: на сторінці 4 у підписі під фотографією Михайла і Олени Телігів неправильно подано прізвище письменниці і журналістки Галини Лашенко-Тетеревиної, в минулому співробітниця нашого журналу, яка подарувала цю фотографію Українському Музеєві в Нью-Йорку; на сторінці 33 у лютому числі у поздоровленні Ані Максимович назву збірника віршів слід читати "Розгублене намисто"; в статті Ольги Кузьмович "Олена Теліга — героїня без п'єдесталу" ("Наше Життя" ч. 2, 1992) на сторінці 5, у другому абзаці згори, слід читати: "Мене однак, *неприємно* вражав його стиль говорення..."

Перепрошуємо авторів і читачів.

Редакція.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокі числа 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1969

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and
at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Взори рукава сорочки зі села Андріївки. Харківщина, кінець XIX ст. Власність 33-го Відділу. Дарунок Анастасії Хомик. Маленькі киданці над узором вуставки, великі на рукаві. Вишивати нитками DMC чорними і червоними ч. 321. Рисувала Ольга Трачук.
The designs on the sleeve of a shirt for the village of Andriivka, region of Kharkiv, end of XIX century. Property of branch 33, UNWLA. Gift of Anastasia Chomyk. Embroider with DMC thread black and red #321. Drawing by Olha Trachuk.